

SIWE NIEUWSBRIEF

NR. 41-42
mei-augustus
2008

van het STEUNPUNT voor INDUSTRIEEL
en WETENSCHAPPELIJK ERFGOED

ISSN 1379-0420

INHOUD

Voorwoord	2
SIWE - activiteiten	3
Oproepen.....	9
Erfgoednieuwtes en activiteiten in de regio's	12
Internationaal nieuws.....	36
Bouwfysische restanten Expo 58	44
Uitvindingen en uitvinders	55
Onder de leeslamp.....	56
Boekbesprekingen.....	62

De SIWE-tentoonstelling "Industrie en wetenschap 1950-1970 in "Tweebronnen" te Leuven werd tijdens de Erfgoeddag op 13 april 2008 zeer druk bezocht !
Foto: Dominique ZENNER

Redactieadres: SIWE vzw - Stapelhuisstraat 15 – 3000 Leuven. Tel&Fax: 016.584342
e-mail: info@siwe.be Website: ww.siwe.be Verschijnt tweemaandelijks.
Verantwoordelijke uitgever: Patrick Viaene – Land van Waaslaan 156 – 9040 Gent.
Redactie:– Patrick Viaene - Karel Haustraete
Vormgeving: Alex Baerts
Afgiftekantoor: 3360 Bierbeek – erkenningsnr.: P209286 – PB nummer: BC1608

VOORWOORD

Voor u ligt de SIWE-Nieuwsbrief nummer 41-42, de derde aflevering van het lopend jaar 2008. Een dubbelnummer, boordevol informatie en met overvloedig erfgoednieuws over ons werkveld, het industrieel en wetenschappelijk erfgoed, zeg maar de industriële cultuur in een ruime betekenis. Naast goed nieuws, zoals de heropening van het Scheepvaartmuseum te Baasrode, is er ook slecht nieuws, zoals de donkere wolken boven de Museumbewaarpplaats van spoorwegerfgoed te Kessel-Lo.

Ook nu weer werden talrijke verwijzingen naar digitale adressen opgenomen. Verschillende lezers meldden ons dat ze dit belangrijk vinden én ook zeer praktisch. We zullen de laatste zijn om hen tegen te spreken. Na het overzicht van erfgoednieuws en van activiteiten door derden in binnen- en buitenland, vindt de lezer -speciaal in het kader van "50 JAAR Expo 58" een actueel overzicht van de overal verspreide "onroerende" relictten van Expo 58.

Mogen wij nog even herhalen dat wij onze publicaties meer bekendheid wensen te geven. In het bijzonder wensen wij de digitale versie van deze SIWE-Nieuwsbrief een nog ruimere verspreiding te geven. Wij sturen de digitale SIWE-Nieuwsbrief dan ook graag door naar al wie er om vraagt, zeg maar "naar alle actoren en geïnteresseerden in het brede volksculturele veld". Bezorg ons dus uw e-mail adres via info@siwe.be : het kost u niets en het bespaart ons uiteraard ook een deel van de steeds stijgende portkosten.

Een "papieren" exemplaar van SIWE-Nieuwsbrief, alsook van het SIWE-Magazine (A-4 formaat) wordt in principe enkel gestuurd naar wie lid is van SIWE vzw. De lidgelden bleven in 2008 eens te meer onveranderd: 18,00 € (individuele, steunende leden) of 30,00 € (verenigingen, instellingen) te storten op het rekeningnummer vermeld achteraan deze Nieuwsbrief. **INDIEN DIT NOG NIET GEBEURDE, MAAK DIT VANDAAG NOG IN ORDE!** Onze beste dank hiervoor!

Een SIWE-Nieuwsbrief is uiteraard nooit afgewerkt en volledig. Wij stellen het dan ook enorm op prijs als u ons tijdig informeert over uw activiteiten en uw jaarprogramma's, die u als vereniging, museum, archiefinstelling, onderzoekscentrum zal inrichten. Wij nemen uw informatie op in de mate van het mogelijke en uiteraard in een samengevatte en synthetische vorm. Dank bij voorbaat voor uw respons en aan ieder van u veel leesgenot toegewenst!

In naam van SIWE vzw
Patrick VIAENE, voorzitter

SIWE – ACTIVITEITEN

Overzicht:

1. “DEPOTWERKING ROND INDUSTRIEEL & WETENSCHAPPELIJK ERFGOED”

Woensdag 30 april 2008, 9.30-15.00 uur, zie blz. 4
MOLENS VAN ORSHOVEN, Stapelhuisstraat 15, 3000 LEUVEN

2. SYMPOSIUM & TENTOONSTELLING “EVOLUTIE VAN HET WETENSCHAPPELIJK DENKEN ANTWERPEN : groeipool van de wetenschappen”

Vrijdag 23 mei 2008, zie blz. 5
Campus 3 Eiken Aula Q, Promotiezaal Universiteit Antwerpen

3. VERKEN met SIWE DE GENTSE HAVEN (Deel 2)

Zondag 1 juni 2008 14u, zie blz. 7
voor ingang kerk H.Hart Sleepstraat – Doornzelestraat

4. VERKEN met SIWE DE GENTSE HAVEN per fiets (Deel 3)

Zondag 29 Juni 2008 14 u station Wondelgem, zie blz. 8

Deel 3 Fietstocht. Het Sifferdok te Gent-Zeehaven, hier begon de grootschalige uitbouw van de Gentse haven na 1960. Foto D. Zenner

1. TER HERHALING !!!

“DEPOTWERKING ROND INDUSTRIEEL & WETENSCHAPPELIJK ERFGOED” SIWE RONDETAfel

WANNEER? Woensdag 30 april 2008, 9.30-15.00 uur
WAAR? Molens Van Orshoven, Stapelhuisstraat 15,
3000 LEUVEN

Overzicht van het dagprogramma:

09.30 - 10.00 uur: Onthaal met koffie

10.00 - 10.15 uur: Inleiding (SIWE)

10.15 - 11.00 uur: Léon SMETS (FARO), Depot met meerwaarde. Wat we kunnen leren van het Museum for Science & Industry te Manchester.

11.00 - 11.45 uur: Jan FINGER (oud-directeur Nederlands Mijnmuseum & oud-directielid Industrien) Ervaringen met industrieel erfgoed en depotwerking in Nederlands Limburg. Good practices in depotbeheer.

11.45 - 12.30 uur: Jef MALLIET (Projectcoördinator Erfgoedbank Limburg en Vlaams-Brabant) Depots en digitalisering.

12.30 uur: Samenvatting & conclusies (SIWE)

13.00 - 14.00 uur: Broodjeslunch (reservering vereist)

14.00 - 15.00 uur: Geleid bezoek aan de Collecties industrieel en wetenschappelijk erfgoed van SIWE in de Molens Van Orshoven.

Deelname aan deze SIWE-Rondetafel is gratis, maar inschrijven is verplicht. Er wordt 10€ gevraagd voor de broodjeslunch (reservatie vooraf is vereist, betaling ter plaatse).

Meer informatie: www.siwe.be / info@siwe.be. Zie ook de informatie in vorige Nieuwsbrief nr. 40.

2. VRIJDAG 23 MEI 2008 : Symposium en Tentoonstelling “EVOLUTIE VAN HET WETENSCHAPPELIJK DENKEN ANTWERPEN : GROEIPOOL VAN DE WETENSCHAPPEN”

Op 23 mei 2008 vindt in de Campus 3 Eiken (Aula Q, Promotiezaal) van de Universiteit Antwerpen het Symposium “Evolutie van het Wetenschappelijk Denken” plaats. Thema is “Antwerpen: groeipool van de wetenschappen”, wat duidelijk tot uiting komt in het goed gevulde voordrachtenprogramma.

9.30 u.: Ontvangst met koffie

9.40 u.: **Welkomstwoord**

Prof. Dr. Francis VAN LOON (Rector UA)

9.50 u.: **Inleiding**

Prof. Dr. R. VAN HEE (Voorzitter Instituut voor de Geschiedenis van de Geneeskunde en de Natuurwetenschappen – UA)

10.00 u.: **Vierhonderd jaar Receptuurkunde te Antwerpen**

Apr. G. DEMUYNCK (Erevoorzitter Koninklijke Apothekersvereniging Antwerpen):

10.30 u.: **De optica van François d’Aguillon en haar impact op de bouw van de Carolus Borromeuskerk te Antwerpen.**

Drs. N. POPPE (Architecte Hogeschool Antwerpen)

11.00 u.: **De medicalisering van het vroedvrouwenberoep te Antwerpen in de Nieuwe Tijd.**

Drs. V. VAN ROY (Historicus UA)

11.30 u.: **Albin LAMBOTTE, Antwerps chirurg van wereldformaat**

Prof. Dr. R. VAN HEE (Chirurg & Medisch Historicus UA).

12.00 u.: **Ludo VAN BOGAERT en de ontwikkeling van de Neurologie te Antwerpen.**

Dr. E. BAECK (Neuroloog, Voormalig Afdelingshoofd AZ Stuivenberg)

TENTOONSTELLING

Foto Microscop Van Heurck. Museum voor de Geschiedenis voor de Wetenschappen

Naar aanleiding van dit Symposium presenteren Prof. em. Dr. Karel VAN CAMP (Universiteit Antwerpen) en Ir. Karel HAUSTRAETE (SIWE) een bijzondere, zelf gerealiseerde tentoonstelling

“Wetenschappelijke instrumenten”

Tijdens de middagpauze (12.30-14.00 uur) van het colloquium leiden de makers de deelnemers rond doorheen de tentoonstelling.

14.00 u.: **Honderd jaar Tropisch Instituut te Antwerpen.**

Prof. Em. Dr. R. BAETENS (Historicus UA)

14.30 u.: **Onderzoeksbeleid aan de Universiteit Antwerpen in de Vlaamse context 1999-2008.**

Dr. E. SPRUYT (Departementshoofd Onderzoek UA):

15.00 u.: **Van RUCA-UFSIA-UIA tot AUHA** (Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen).

Prof. Dr. J. VAN STEENBERGE (Voorzitter AUHA)

15.30 u. **Geneeskunde aan de UA: een geschiedenis van curricula en integratie.**

Prof. Dr. P. VAN DEN HEYNING (Dekaan Faculteit Geneeskunde UA)

INSCHRIJVING is vereist via tel. 03/217.72.60 of via

kathleen.verberckmoes@zna.be

Deelname aan het colloquium (inclusief lunch) is gratis.

Adres: UA, Campus 3 Eiken, Universiteitsplein 2 te Antwerpen- Wilrijk

3. ZONDAG 1 JUNI 2008 : VERKEN MET SIWE DE GENTSE HAVEN (Deel 2)

Om 14.00 uur start voor de ingang van de kerk van “Heilig Kerst” (hoek Sleepstraat en Doornzelestraat) het tweede deel van een driedelige wandeling doorheen de haven van Gent.

Zowel tram 4 als bus 5 stoppen aldaar. Geen nood als u deel één (over de haven vanaf de middeleeuwen tot het eind van het ancien regime) gemist hebt. Elk deel van de SIWE-triptiekwandeling vormt een zelfstandig en autonoom verhaal. De nadruk in dit luik zal liggen op de ontwikkeling van de haven in de periode 1800 tot 1950.

Wandeling 2
Vynckier-Vyncolyte, schoolvoorbeeld van vroeg hergebruik van spinnerijen langs de Verbindingsvaart te Gent.

Foto D. Zenner

Het door Patrick Viaene speciaal voor de gelegenheid uitgestippeld en begeleid wandelparkoers brengt u op tal van fotogenieke plaatsen waar u wellicht nog nooit een voet zette, maar misschien zal (her)kennen uit “Flikken”, nieuwsberichten uit kranten of de televisie of misschien wel uit één of andere griezelfilm. Allen daarheen !

Voor het afleggen van het lange, industriecultureel traject voorziet u best goede wandelschoenen en aan de (onvoorspelbare) weeromstandigheden aangepaste kledij. Het eindpunt en ontknoping van de wandeling is een verrassing. Terugkeermogelijkheid met openbaar vervoer naar het startpunt of naar een treinstation wordt gegarandeerd! Deelnemen voor SIWE-leden is gratis, niet-leden betalen ter plaatse 5,00 euro. Er wordt met aandrang gevraagd te reserveren op GSM 0474/25.85.86 van Patrick Viaene.

4. ZONDAG 29 JUNI 2008: VERKEN MET SIWE DE GENTSE HAVEN PER FIETS (Deel 3)

Een begeleide fietstocht brengt u op allerlei ankerplaatsen in de Gentse Zeehaven. De nadruk ligt op de verkenning van de Gentse Zeehaven zoals die ontwikkeld werd sedert de laatste herprofilering van het Zeekanaal naar Terneuzen en de openstelling van de Ringvaart (1969).

Hier en daar wordt halt gehouden voor commentaar, maar gaandeweg komt de sensorïele ervaring op het voorplan, de onvergetelijke confrontatie van de “nietige maar moedige fietser” tegenover het grootschalig en overal om zich heen grijpend hedendaags havenlandschap !

Afspraak (met uw fiets!) om 14.00 uur stipt aan het spoorwegstation Wondelgem. Wie over geen eigen fiets beschikt en graag deelneemt, dient ons ruim vooraf te verwittigen, we proberen dit op te lossen. Alle deelnemers dienen hun komst te melden op telefoonnummer 0474/25.85.86. Deelname aan de havenfietstocht is bovendien strikt beperkt tot 15 personen omwille van veiligheid en praktische redenen. Reserveren is dus echt noodzakelijk. Met dank voor uw begrip!

PROFICIAT AAN DE WINNAARS VAN DE ERFGOEDDAG-QUIZ VAN SIWE !

Inderdaad: de door SIWE tentoongestelde affiche “YOU'RE IN GOOD HANDS” in Centrum Tweebronnen had betrekking op SABENA. De pil als voorbehoedsmiddel werd in de V.S. op de markt gebracht in het jaar 1956. En de tunnels van de Brusselse kleine ring ? Juist, die werden voor het autoverkeer opengesteld in 1957. Tot slot: het laatste artikel van SIWE-Magazine nr. 32 handelde uiteraard over fabrieksschoorstenen.

Wie dit allemaal juist had en ook op de schiftingsvraag het meest juiste antwoord gaf (over het aantal binnengebrachte Quiz-formulieren), kreeg een pakket SIWE-publicaties toegestuurd. Deze pakketten werden bezorgd naar J. STEVENS uit Rotselaar, Franz ROOBAERT en Joëlle PLADYS, beiden uit Kessel-Lo en naar Michiel MICHIELS uit Mol. Van harte gelukgewenst en veel leesgenot!

O P R O E P E N

RAADPLEEG EEN BIJZONDERE WEBSTEK OMTRENT INDUSTRIËLE ARCHEOLOGIE

We kregen van Prof. Dr. Peter SCHOLLIERS (Vrije Universiteit Brussel) informatie over een opmerkelijk en aangevulde webstek : <http://www.vub.ac.be/SGES/ia/homepage.html>.

Bovenvermelde historicus was bij ons weten de eerste die in Vlaanderen (in zijn essay "De muis en de muze") het steeds groeiend belang van ICT en digitale media met betrekking tot industrieel en wetenschappelijk erfgoed onderstreepte. Bovenstaande website is een prachtig hulpinstrument voor wie zijn kennis over allerhande aspecten van de industriële archeologie wil bijstellen. (P.V.)

ONDERTEKEN DE INTENTIEVERKLARING "KOPELVORMING WATERGEBONDEN ERFGOED"

VCM verspreidt momenteel een intentieverklaring "Koepelvorming Watergebonden Erfgoed". Initiatiefnemers van de koepelvorming zijn: Ronde en Platbodems Zuidwest Nederland en Vlaanderen, Ruimschoots vzw, Sail Training Association of Belgium vzw, Tolerant vzw, Vereniging tot Behoud van Historische Vaartuigen vzw, Oostende voor Anker vzw, WaterkAnt, De Scute vzw, VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw. Uitgangspunt en motivatie voor het vormen van een koepel is het verdedigen van de gemeenschappelijke belangen van het watergebonden erfgoed, waarvoor zich talrijke particuliere eigenaars van schepen en van aanverwante installaties (werven, vuurtorens, dokken, sluizen enz.) inzetten.

De krachten- en kennisbundeling van bestaande projecten, verenigingen en eigenaars of beheerders van dit erfgoed betekent een onweerlegbare meerwaarde voor de hele sector. De koepel moet een thuishaven worden voor deze verenigingen en particulieren, voor lokale en regionale overheden, instellingen en andere betrokkenen. Op termijn staat de koepel in voor het verzamelen, opslaan en verdelen van de kennis over dit erfgoed in Vlaanderen via publicaties, een website en een actief informatiecentrum.

De koepel zal evolueren tot hét aanspreekpunt in Vlaanderen voor de diverse overheden en hun administraties, voor aanverwante organisaties uit binnen- en buitenland die erfgoed, leefmilieu, sport, infrastructuur en toerisme behandelen.

Voor meer informatie, contacteer VCM-Contactforum voor Erfgoedverenigingen vzw, Oude Beurs 27, 2000 Antwerpen, tel.: 03/212.29.61, Email: info@vcmcontactforum.be.

OPEN MONUMENTENDAG OP 14 SEPTEMBER 2008 HANDELT OVER DE 20STE EEUW

De "Prikkelbrochure" over de 20ste Open Monumentendag illustreert de veelzijdigheid van het 20ste eeuwse erfgoed. Ook een aantal relictten van nijverheid, techniek en wetenschap passeren als smaakmakers de revue, o.m. de vliegtuigloodsen van Alfred HARDY te Grimbergen (1947-1948), de als woning herbestemde watertoren te Sint-Pieters-Leeuw (1938), de tuikabelbrug te Godsheide over het Albertkanaal (1978), het elektriciteitsdistributie-onderstation op de Kattenberg te Gent (1931), de hefbrug "Vredesbrug" in het centrum van Willebroek (1947-1953), de garage "Omnia" te Middelkerke (1924)

Meer informatie over OMD: Coördinatiecentrum Open Monumentendag, Oude Beurs 27, 2000 Antwerpen, tel. : 03/212.29.55 / info@openmonumenten.be / www.openmonumenten.be

GEZOCHT: GETUIGEN EN OBJECTEN OVER DE MELKBRIGADE

Het zuivel- en kaasmuseum "De Oude Kaasmakerij" te Passendale zoekt getuigen van de campagne die in 1959 en volgende jaren de melkconsumptie bij jongeren moest stimuleren. De verhalen van de "Melkbrigadiers" zullen verwerkt worden in een publicatie. Mouwemblemen, Melkbrigade-speldjes, melkstempelkaarten en andere voorwerpen zullen getoond worden op een tentoonstelling in "De Oude Kaasmakerij" in 2009.

Info en reacties: info@deoudekaasmakerij.be telefoon 051/77.70.05.

CAG REGISTREERT GETUIGENISSEN OMTRENT DE VLAAMSE VLASINDUSTRIE

In de digitale Nieuwsbrief lezen wij dat CAG (Centrum Agrarische Geschiedenis) op zoek is naar mensen die willen getuigen over hun ervaringen in de vlassector, in het bijzonder de vlasindustrie in de Leievallei, het “Texas van Vlaanderen”, het gebied van de “Golden River”. Meer informatie op www.cagnet.be.

GEZOCHT DOOR HUIS VAN ALIJN: BEELDEN EN SOUVENIRS VAN EXPO 58

Binnenkort organiseert het Huis van Alijn te Gent (19 juli-23 november 2008) een grote tentoonstelling over Expo 58. Men zoekt ijverig naar voorwerpen, foto's, films en dia's, gemaakt op Expo 58! Wie nog materiaal heeft kan het Huis van Alijn contacteren. Telefoon: 09/269.23.50 (Vragen aar Greet Vanderhaegen of Sarah Eloy),

E-mail : info@huisvanalijn.be

EEN OPROEP VAN “FOST” AANGAANDE WORKSHOP IN HERFST 2008.

In de Nieuwsbrief dd. 32/03/2008 van FOST (Social & Cultural Food Studies) lezen we over een workshop/colloquium “Over luxe in de Lage Landen”, voorzien van 20 tot 22/11/2008. Meer info op: <http://www.vub.ac.be/FOST>

ERFGOEDNIEUWTJES EN ACTIVITEITEN IN DE REGIO'S

VLAANDEREN ALGEMEEN

DE LIJN IN DE BRES VOOR HAAR MOBIEL PATRIMONIUM

Een tijd geleden startte De Lijn met de intensieve voorbereidingen die medio 2008 zullen leiden naar een “beleidsplan mobiel erfgoed” en de creatie van een erfgoedkoepelorganisatie. Een constructieve poging om de violen in de erfgoedsector van tram- en busvervoer gelijk te stemmen en te versterken. Wie meer informatie wenst neemt contact met mevrouw Armgard DE TEMMERMAN van De Lijn.

Adres: De Lijn – Centrale Diensten, Afdeling Communicatie & Beheer, Motstraat 20, 2800 Mechelen. Telefoon: 015/44.09.79.

E-mail: armgard.detemmermen@delijn.be

Algemene informatie: www.delijn.be

EXPO 58 : BACK TO THE FUTURE :

Ter gelegenheid van de vijftigste verjaardag van Expo 1958 bundelden de veertien erfgoedcellen van Vlaanderen de krachten. Met het project “*Expo '58: back to the future*” gingen zij op zoek naar de persoonlijke verhalen van degenen die erbij waren. Sommigen waren er op schoolreis, anderen werkten er als hostess of bouwden mee aan de paviljoenen. Honderden getuigen werden geïnterviewd en heel wat beeldmateriaal werd verzameld in het boek door Annick LESAGE “Expo '58. Het wonderlijke feest van de fifties”, uitgegeven in februari 2008 bij de Standaard Uitgeverij. Meer over lokale manifestaties n.a.v. dit project werd hierna gerangschikt per provincie. Zie ook webstek www.expo58.eu. Veel kijk- en leesgenot! Een goede omschrijving van het hele project kon men o.m. lezen in “Brussel Deze Week” van 6 maart 2008, onder de veelzeggende titel “De moeder en de robot op Expo 58. Erfgoedcellen interviewen Vlamingen over hun ervaringen op de wereltentoonstelling”.

(P.V., vrij naar een flyer en www.erfgoedcellen.be)

FARO / TIJDSCHRIFT OVER CULTUREEL ERFGOED

Het allereerste nummer van het nieuwe tijdschrift van FARO, het nieuwe "Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed" is medio maart verschenen. Het voortreffelijk vormgegeven tijdschrift biedt al meteen een grote waaier van bijdragen over cultureel erfgoed in de breedste betekenis. Meer informatie: FARO, Priemstraat 51, 1000 Brussel, Tel.: 02/213.10.60 / www.faronet.be / info@faronet.be

KENT U DE VVBHV ?

In de rubriek "Oproepen" hadden wij het reeds over de Koepelvorming "Watergebonden erfgoed". Een van de belangrijke partners in dit werkveld is de VVBHV of "Vlaamse Vereniging tot Behoud van Historische Vaartuigen. U verneemt er alles over op www.historisch-vaartuig.be. E-mail: info@historisch-vaartuig.be

VERZAMELAARS "MATEN EN GEWICHTEN"

Er bestaat een verzamelaarsvereniging in het domein "maten en gewichten". De welluidende naam is "PONDERA MENSURAEQUE BELGARUM". Voor meer informatie, contacteer: michel.tiroul@pi.be

OLDTIMERS VERGOEDEN CO2-UITSTOOT

De klassiekersrally "Drivers Challenge" van OVAT (Oldtimer Veteran Autoclub Tienen) compenseert als eerste auto-evenement in België de uitstoot waarvoor de deelnemende klassieke wagens verantwoordelijk zijn. De Belgische Federatie voor Oude Voertuigen (BFOV) meent dat deze uitstoot miniem is omwille van het geringe aantal kilometers per jaar, maar staat positief tegenover het initiatief van OVAT. Voor meer informatie: zie www.ovat.be en www.bfov.be

WEEK VAN DE SMAAK 2008: VOOR DE DERDE KEER

Dit jaar wordt voor de derde keer de "Week van de Smaak" gehouden, namelijk van 13 tot 23 november 2008. Inschrijven met een activiteit kan via www.weekvandesmaak.be/inschrijven
Gedurende de inschrijvingsperiode 21/04 tot 15/06/08 info@metsmaak.be
Coördinatie: FARO, Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed, Priemstraat 51, 1000 Brussel. Tel. : 02/243.13.50.

PROVINCIE ANTWERPEN

COLLECTIEPRESENTATIE OMTRENT AGFA-GEVAERT IN HET FOTOMUSEUM

Wellicht loopt de collectiepresentatie op de tweede verdieping van het FotoMuseum te Antwerpen nog tot de herfst van 2008. Waarom brengt men hierbij AGFA-GEVAERT in de kijker? Het antwoord is eenvoudig. Grote fotobedrijven hebben in het verleden meermaals een beslissende rol gespeeld in de uitbouw van belangrijke fotomusea. Dit is ook het geval voor het AGFA-GEVAERT, een fusie (in 1964) van het Belgische GEVAERT en het Duitse AGFA. In zijn hoofdzetel in Leverkusen creëerde AGFA een "Photo-Historama", sinds 1974 uitgebouwd als museum en in 1986 overgebracht naar het Museum

LUDWIG te Keulen. GEVAERT lag mee aan de basis van de voormalige "afdeling fotografie" binnen het Museum Sterckshof te Deurne, later verzelfstandigd tot "FotoMuseum Provincie Antwerpen".

Vorig jaar besliste de groep AGFA-GEVAERT het "AGFA Photo-Historama" af te bouwen. De Fotobeelden werden tegen een gunstprijz overgelaten aan de Stad Keulen en werd geïntegreerd in het "Museum LUDWIG", terwijl de indrukwekkende collectie historische camera's als schenking overgedragen werd aan het FotoMuseum Antwerpen. Een ruime selectie van deze camera's wordt heden gepresenteerd, in confrontatie met fotografische afdrucken afkomstig uit het archief van de in 1964 opgedoekte "Dienst Publicaties" van de firma GEVAERT. Een deel van de fotobeelden betreft artistieke opnamen. Een ander deel betreft foto's, destijds benut om de wisselende eigenschappen en kwaliteiten van het ruime aanbod aan GEVAERT-afdrukpapieren te demonstreren. Deze laatste soort foto's illustreerde ook handboeken over de technische en artistieke ontwikkeling van de fotografie. (P.V., vrij naar een folder van het FotoMuseum)

PRAKTISCH: FotoMuseum Provincie Antwerpen, Waalse Kaai 47, 2000 Antwerpen. Toegankelijk van dinsdag tot zondag van 10 tot 17 uur. Zie : www.fotomuseum.be

ANTWERPEN = AMERIKA = RED STAR LINE, EEN NIEUWE MAS-TENTOONSTELLING IN HET MAS-NATIONAAL SCHEEPVAARTMUSEUM

Van 22 maart tot 28 december 2008 presenteert het MAS (Museum aan de Stroom) een bijzonder interessante tentoonstelling over de rederij RED STAR LINE en de landverhuizers die via Antwerpen naar de Verenigde Staten vertrokken om er een nieuw leven uit te bouwen. Tussen 1873 en 1934 vervoerde de scheepvaartmaatschappij RED STAR LINE meer dan 2,5 miljoen Europese (niet alleen Belgische) emigranten van Antwerpen naar Amerika.

Aan de Rijnkaai (hoek met de Montevideostraat, wijk “het Eilandje”) bleven drie havenloodsen bewaard, die eigendom waren van de rederij (zie hierover ook de bijdrage van Bruno DE CORTE in SIWE-Magazine 31). Deze in 2005 beschermde gebouwen, verworven door de Stad Antwerpen, worden binnen afzienbare tijd door het Amerikaanse architectenbureau BEYER BLINDER BELLE en het Belgische studiebureau ARCADE gerestaureerd en daarna omgevormd tot een afdeling van het MAS. De huidige MAS-expositie is dus op te vatten als het startschot voor het migratiemuseum “People on the Move”, dat in 2011 zijn deuren zal openen voor het publiek.

Curator van de actuele RED STAR LINE expositie is Mandy NAUWELAERTS. Aansluitend op deze tentoonstelling wordt een selectie topstukken getoond uit de permanente collecties van het MAS – Nationaal Scheepvaartmuseum en kan men bovendien een film bekijken over COCKERILL YARDS HOBOKEN, getiteld “De Zaat, meer dan één leven” en gerealiseerd door Maurice NOBEN.

Naar aanleiding van de tentoonstelling verschijnen interessante boekwerken. “Antwerpen=Amerika / Red Star Line, een nieuwe toekomst tegemoet” (Nederlandse versie) is uitgeput, maar de in 2006 uitgebrachte Engelstalige versie (40.00 EUR) is nog voorradig. Dit boek verscheen naar aanleiding van de succesrijke Red Star Line tentoonstelling in het South Seaport Museum in New York. Verder is er het rijk geïllustreerde boek “Red Star Line, People on the move” (prijs: 10 €). P.V.

PRAKTISCH: MAS – Nationaal Scheepvaartmuseum, Steenplein 1, 2000 Antwerpen. Toegang : dinsdag – zondag 10-17 uur. Tel. : 03/201.93.40 www.antwerpen.be/musea, www.mas.be

Wie contact zoekt met “De Vrienden van de Red Star Line vzw”, het adres is Noordkasteel Oost 6 (Hogere Zeevaartschool) 2030 Antwerpen. Tel.: 03/288.84.90 (contactpersoon: Dhr. Eddy DE BONDT).

AFFICHES EXPO 58 IN HET INTERNATIONAAL PERSCENTRUM TE ANTWERPEN

Van 8 april tot 6 juni 2008 loopt in het Internationaal Perscentrum Vlaanderen op de Grote Markt te Antwerpen een belangwekkende tentoonstelling over affiches uit de “expo jaren”. Door Expo 58, reeds aangekondigd vanaf 1954, kreeg de affichetekunst in België een grote stimulans; dit is merkbaar in de vernieuwende grafische vormgeving van tal van posters en reclameboodschappen uit de vijftiger jaren. De expo wordt begeleid door een schitterend boek van Karl SCHEERLINCK, Peter WEVER en Robert LUCAS “Affiches 58”, uitgegeven door de Brusselse uitgeverij Plaizier. Meer informatie op telefoon 03/225.15.64 en www.belgianposterspages.com.

SIWE WERKTE MEE AAN “75 JAAR MICROGRAFIE : VAN AMOEBE TOT ZYGOTE. DE FASCINERENDE WERELD VAN DE MICROSCOPIE”

Deze tentoonstelling, een initiatief van het Koninklijk Antwerps Genootschap voor Micrografie liep tot 19 april 2008 in de lokalen van de Universiteit Antwerpen, Groenenborgerlaan 171 te 2020 Antwerpen. Indien u de tentoonstelling miste, is er nog een interessante gelegenheidspublicatie “Microscopie als hobby”, uitgegeven in 2007 door de KAGM.

Meer informatie: kagm@microscopie.be (met dank aan Karel HAUSTRAETE).

BROUWERIJ DE KONINCK: LEVEND ANTWERPS BROUWERIJERFGOED!

Brouwerij De Koninck, gelegen langsheen de Mechelssteenweg 291 en de hoek met de Boomgaardstraat, is de laatste werkende brouwerij van de Scheldestad. In 1827 sticht Joseph Henricus DE KONINCK afspanning "De Plaisante Hof", op de grens van Antwerpen en Berchem. Een grenspaal, versierd met de afbeelding van een hand, is nog steeds te zien op de hoek van het Prins Albertpark en de Albertlei. De hand van de grenspaal vindt men nog steeds in het logo en op elk bierflesetiket van de Brouwerij De Koninck. De brouwerij blijft tot net voor de Eerste Wereldoorlog in handen van de familie De Koninck. Intussen is de oude naam "Brouwerij De Hand" in 1912 veranderd in "Brasserie Charles DE KONINCK" met als zaakvoerder Florent Van Bauwel.

In de interbellumtijd zal laatstgenoemde samen met de uit Willebroek afkomstige brouwer Joseph VAN DEN BOGAERT de Antwerpse brouwerij sterk uitbreiden. Vanaf 1949 leidt Modeste VAN DEN BOGAERT, zoon van Joseph, de brouwerij gedurende meer dan een halve eeuw.

Sinds enkele jaren namen twee zonen van "meneer Modeste", nl. Bernard en Dominique VAN DEN BOGAERT het familiale en vrijwel artisaanale gebleven bedrijf, over. Merkwaardig is dat na de ingebruikname van de nieuwe brouwzaal (in 1995) de oude mouterij, maalderij en brouwzaal omzeggens intact behouden werden en vandaag getoond worden in het bezoekerscircuit van het bedrijf.

Voor bedrijfsbezoeken aan deze uitzonderlijke industriële site, contacteer "Afspanning De Hand" tel. 03/239.03.22. Zie ook de webstek www.dehand.be.

Meer informatie over het brouwproces en het bedrijf vandaag op www.dekoninck.com. (P.V.)

uit website

EXPO '58 & DE ANTWERPSE MUSEA: EEN STROOM VAN INITIATIEVEN!

"O58" is een multidisciplinair project waarbij erfgoed (Expo 58) als rode draad naar de toekomst (2058) kronkelt. Het project loopt van 13 april tot 14 september 2008 en het volledige programma, vol verrassingen en unieke manifestaties, kan men vinden op www.erfgoedcelantwerpen.be/58.

55STE MOROP CONGRES VINDT PLAATS TE ANTWERPEN

Van 30 augustus tot 5 september 2008 vindt het 55ste MOROP-congres plaats met Antwerpen als uitvalsbasis. Het betreft een uniek programma met voordrachten en bezoeken omtrent roerend en onroerend erfgoed van de spoorwegen. Inschrijven voor 15 juni 2008 is noodzakelijk. Dit kan bij FEBELRAIL vzw (Federatie van Belgische Verenigingen van Spoorwegbelangstellenden). Adres: Holle Eikaard 45, 2550 Kontich. Tel.: 03/457.53.71. Zie ook: <http://www.febelrail.be>. E-mail: info@febelrail.be.

Andere interessante digitale gegevens: www.asvi.be, www.trammuseumbrussels.be, www.modelspoor.be, www.pftsp.be, www.stoomcentrum.be, www.delijn.be/over/vlatam/index.htm.

MUSEUM IN DE KIJKER : HET ROELANTSMUSEUM TE HEMIKSEM

Tegels en tegelfabricatie, het kleurrijk erfgoed uit klei en cement, vormt een der belangrijkste aandachtspunten van dit schier onbekend museum. Het was Georges GILLIOT die in 1897 in Hemiksem de basis legde van de moderne tegelindustrie voor vloer- en wandbekledingen. De "S.A. Manufactures Céramiques d'Hemixem, Gilliot Frères" groeide al snel uit tot de belangrijkste tegelfabriek van Vlaanderen. Het bedrijf sloot zijn deuren in 1978. Representatieve ensembles van tegeltafels, ingekleurde ontwerptekeningen, boeken met staalkaarten en archiefdocumenten kunnen bewonderd worden in het Roelantsmuseum.

De erfgoedgids van de Provincie Antwerpen voorjaar 2008 brengt een uitgebreide bijdrage over dit onderwerp. De gids (meer informatie via www.provant.be) kan besteld worden (prijs: 10 €) via hilde.everaert@admin.provant.be of telefonisch: 03/240.64.18. (P.V.)

PRAKTISCH: Roelantsmuseum, Oude Abdij Heemuseum, Sint-Bernardusabdij, Depotstraat, 2620 Hemiksem. Tel: 03/887.70.59 / Toegang Roelantsmuseum: tussen 1 juli en Open Monumentendag elke zondag 14-17 uur en na afspraak. www.hemiksem.be

“ANNO EXPO”, EEN TENTOONSTELLING IN ERFGOEDCENTRUM LAMOT TE MECHELEN

Van 21 juni tot 14 september wordt in ‘Lamot’ Expo ’58 weer tot leven gebracht via 25 maquettes van de expo-paviljoenen. En dankzij nieuwe virtuele technieken loopt men ondermeer binnen in één van de expo-paviljoenen. We zijn benieuwd... Meer info op www.erfgoedcellen.be.

EEN STUDIEDAG OVER ECOMUSEA TE BOOM

Op 7 november 2008 organiseert het MIAT i.s.m. Musea Rupelstreek, toerisme Rupelstreek, Provincie Antwerpen de studiedag: “ECOMUSEA EN DE EXTRA MUROS WERKING VAN TECHNISCHE EN INDUSTRIËLE MUSEA”. SIWE vaardigt een spreker af over dit onderwerp. Informatie: www.miat.gent.be. Meer informatie volgt in een volgende aflevering van SIWE-Nieuwsbrief.

400 JAAR SASHUIS KLEIN-WILLEBROEK

Van 1 april tot en met 30 september loopt de tentoonstelling “400 jaar Sashuis” in oude Sashuis te Klein-Willebroek. Het gebouw bevindt zich naast de sluis, die vroeger het Kanaal van Brussel naar Willebroek verbond met de Rupel (alvorens het via Hingene werd omgeleid om in de Schelde uit te komen). De tentoonstelling is gratis toegankelijk van dinsdag tot vrijdag 10-12 u en 13-16 u, op zaterdag tot 18 u. Op zondagen van 10 tot 18 u. Adres: Sasplein 18, Willebroek. Telefoon: 03/886.22.66.

PROVINCIE LIMBURG

OOK IN HASSELT: TERUG NAAR EXPO '58!

In “Het Stadsmus” (Stadsmuseum) te Hasselt loopt van 17 april tot 21 oktober 2008 een tentoonstelling die het verhaal brengt van de Limburgse bezoekers aan en bedrijven op Expo '58. Op dezelfde plaats loopt nog tot 25 juni de tentoonstelling “Hasselt in Congo”. Meer info op www.erfgoedcellen.be

GRATIS RONDLEIDINGEN IN HET NATIONAAL JENEVERMUSEUM OP 1 MEI

In het kader van “Belforten van de Arbeid” hebben op 1 mei om 13.30 u en 15.30 u gratis rondleidingen plaats in het Nationaal Jenevermuseum, Wittenonnenstraat 19 te Hasselt. De gids kleurt zijn verhaal met literaire fragmenten uit “Leven en dood in de ast” van Stijn Streuvels. Voor informatie: op 1 mei: 011/23.98.60.

OPENING WEKKERMUSEUM te DIEPENBEEK 11 mei 2008

Op 11 mei opent het "Wekkermuseum" ingericht door Het Uurwerkgezelschap in het Gemeentehuis van Diepenbeek. Kijk op <http://www.hetuurwerkgezelschap.be/>

HET LANGERS' LANZ TRACTORENMUSEUM TE AS

Een weinig gekend museum uit onze sector is het Langers' Lanz Bulldoghofmuseum, met unieke landbouwmachines van Heinrich LANZ (Mannheim) en Engelse stationaire motoren. De collectie van Walter LANGERS kan u bezoeken te Niel-bij-As (Hoogstraat 277, 3668 NIEL-bij-AS, AS) na afspraak. Telefoon: 089/65.97.95

BEHOUD EN BEHEER VAN ORGANISCHE & VOEDINGS-PRODUCTEN IN MUSEA, EEN STUDIEDAG IN HASSELT

Bovenvermelde studiedag vindt (i.s.m. het MIAT) plaats op 9 mei 2008. Plaats van het gebeuren: Nationaal Jenevermuseum, Witte Nonnenstraat 19 te 3500 Hasselt. Inschrijven (deelname kost 15,00 EUR) via jenevermuseum@hasselt.be. Telefoon: 011/23.98.60

MEMORABELE WEDSTRIJDEN IN DE MIJNSTREEK

In de lokalen van het oud voetbalstadion langs de Koolmijnlaan te Beringen wordt van 27 september tot 7 december 2008 een tentoonstelling gepresenteerd door de Erfgoedcel Mijn-Erfgoed. Wedstrijden hebben altijd al een belangrijke rol gespeeld in het dagelijkse leven van de mijnstreek en haar sociale geschiedenis, gaande van voetbal, autoraces op het circuit van Zolder tot tuinierwedstrijden en zelfs de vroegere traditionele hanengevechten. Alle informatie via www.mijnerfgoed.be. Tel: 089/811.412 of 0473/69.50.25.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

“DE WONDERE WERELD VAN EXPO ‘58” IN HUIS VAN ALIJN TE GENT

Deze tentoonstelling loopt van 19 juli tot 28 december 2008. De nadruk ligt op getuigenissen over de expo van Gentenaars via klankopnamen, foto's, films en materiële herinneringen... Meer informatie via www.erfgoedcellen.be.

uit websitebrochure

MALDEGEM ONDER STOOM!

Op 3 en 4 mei 2008 is het weer zover: het Stoomcentrum te Maldegem pakt uit met een nieuwe editie van haar jaarlijks Stoomfestival. Vijf stoomlocomotieven (waaronder de P8.86-169 van TSP) en andere historische spoortuigen, zullen

demonstratieritten maken vanaf het voormalig NMBS-station te Maldegem. Er is ook een boekenbeurs voorzien en info-stands van spoorwegverenigingen. Alle informatie op www.stoomcentrum.be

SCHEEPVAARTMUSEUM BAASRODE (DENDERMONDE) FEESTELIJK HEROPEND

Op 4 april jl. heropende onder zeer grote belangstelling het vernieuwde en uitgebreide Scheepvaartmuseum te Baasrode zijn deuren. De renovatie van de grote loods naast het droogdok en de uitbreiding van het museum omtrent de binnenvaart met een nieuw gebouw (architectenbureau noA) langs de Sint-Urmarusstraat (naast de meesterwoning VAN DAMME) vormen de twee belangrijkste realisaties van deze restauratie en uitbreidingsfase. Dit alles werden gerealiseerd door de vzw Scheepvaartmuseum, de Stad Dendermonde en de Provincie Oost-Vlaanderen, uiteraard ook met het toedoen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Er werd ook een bijzonder interessante brochure voorgesteld, getiteld “Van botter tot eurotanker. Facetten van de binnenvaart” (zie onze rubriek “Onder de leeslamp”).

Alle bezoekersinformatie: telefoon 052/33.34.26 en wekstekken www.dendermonde.be, www.oost-vlaanderen.be/erfgoed (P.V.)

EEN NIEUW BOEK OVER EEN EEUWENOUDE KANAAL: DE LIEVE

Op 24 mei 2008 om 15 uur wordt in het Stadhuis van Damme een nieuw boek boven de doopvont gehouden. Niets speciaals, ware het niet dat dit boek handelt over de bijna 8 eeuwen oude geschiedenis van het kanaal “De Lieve”, gegraven in 1251 tot 1269 als belangrijke scheepvaartverbinding tussen Gent en Damme. Het werk behandelt vele invalshoeken: zowel de economische betekenis van de Lieve, hydrografische aspecten en technologie als de huidige herwaarderingspogingen en toeristische valorisatie van het oude kanaal. Het boek is een mooi voorbeeld van groepswork van een tiental auteurs, die zich groepeerden in de vereniging “De Gentsche Lieve”.

Meer informatie bij Mv. Nadine LENSSENS: gentsche.lieve@telenet.be (GSM 0485/71.75.95).

EEN ONDERSCHAT MUSEUM: HET LUCIFERMUSEUM TE GERAARDSBERGEN

De sluiting van “Swedish Match”, opvolger van het overbekend Belgisch bedrijf “Union Alumettière”, zette in 1999 een punt achter meer dan 150 jaar luciferindustrie in deze Denderstad. In 1835 stichtte Balthazar MERTENS uit Lessen (Lessines) de eerste Belgische luciferfabriek in Geraardsbergen. Het museum gaat in op de productie van de “stekjes”, de sociale strijd in deze ongezonde nijverheidstak, de verhalen over de concurrentie tussen lucifers en wegwerpaanstekers. Het museum is samen met het “Pijpenkabinet & sigarenmuseum” en het “Chantillykantmuseum” ondergebracht in de Abdijstraat 10 te 9500 Geraardsbergen. Telefoon: 054/43.72.90. Meer informatie: zie www.geraardsbergen.be.

TENTOONSTELLING en PUBLICATIE die kunst en wetenschap bij elkaar brengen: omtrent het werk JOS DE MEY

Nog tot 16 mei te bezoeken (maandag-vrijdag 10-12 u en 14-17 u) in het Museum voor de Geschiedenis van de Wetenschappen, Krijgslaan 281 (gebouw S 30) te Gent : Oog & Blik, een andere kijk op gezichtsbedrog en het werk van kunstschilder Jos DE MEY. De tentoonstelling die durft (en erin slaagt!) wetenschap en kunst bij elkaar te brengen in een dialoog, met een duidelijke meerwaarde voor elk van de componenten als gevolg. Ook na afloop van de expositie is de verzorgde publicatie (nr. 2 in de reeks “Uit het wetenschappelijk verleden”) nog te verkrijgen in het museum. Referenties: WAUTIER Kristel, SEGERS Danny, Oog & Blik, een andere kijk op gezichtsbedrog en het werk van kunstschilder Jos de Mey. Gent, (Museum voor Geschiedenis van de Wetenschappen) 2008. (P.V.)

SPELEN van 1900 tot nu, EXPOSITIE in DENDERMONDE

Tot 1 juni 2008 loopt in het Volkskundemuseum (Begijnhof 25) te Dendermonde de tentoonstelling (gerealiseerd i.s.m. Speelgoedmuseum Mechelen) “Binnen spelen. Buiten spelen. Geen vervlogen droom! Spelen van 1900 tot nu”. Open van dinsdag tot zondag van 9.30 u tot 12.30 uur en van 13.30 tot 18.00 uur. Gratis toegang.

BEZOEK DE BALEGEMSE STOOMJENEVERSTOKERIJ EN ...BLIJF ER OVERNACHTEN !

Landbouw-jeneverstokerij VAN DAMME is een begrip in Vlaanderen. De graanjenever wordt er sinds 1862 volgens de oorspronkelijke methodes gestookt. Ludo en Dominique LAMPAERT werken er tijdens de maanden dat de productie op volle toeren draait (december-april) met behulp van een stoommachine, die op steenkool werkt (een unicum in de hele Benelux). Sinds kort zijn er in de hoevegebouwen tegenover de stokerij ook gastenkamers beschikbaar.

Alle info over Stokerij VAN DAMME is te vinden op www.stokerijvandamme.be (E-mail: info@stokerijvandamme.be). Adres: Issegem 2 te 9860 Oosterzele – Balegem. Tel.: 09/362.50.25

BROUWERIJ VAN DEN BOSSCHE TE SINT-LIEVENS-ESSE : EEN BEZOEK MEER DAN WAARD

Op het schilderachtig dorpsplein (Sint-Lievensplein 16) te 9550 Sint-Lievens-Esse, een landelijke deelgemeente van Herzele, ligt de meer dan 100 jaar oude familiale brouwerij VAN DEN BOSSCHE. Het kleinschalig brouwbedrijf wordt sinds 1981 geleid door Ignace VAN DEN BOSSCHE, kleinzoon van stichter Arthur VAN DEN BOSSCHE. Ignace werkt er samen met zijn vrouw en zijn twee zonen Bruno en Emmanuel. Groepen vanaf twintig personen worden (tegen een geringe vergoeding) vakkundig rondgeleid doorheen heel de brouwerij. Meer info: www.brouwerijvandenbossche.be

DE BELFORTEN VAN DE ARBEID EN DE SCHOORSTEEN VAN “DE THERMINAL” TE GENT

Op 1 mei 2008 organiseert Interbellum i.s.m. de Universiteit Gent een programma rond de voormalige schoorsteen en het gebouw van de voormalige thermische centrale, behorend bij de Technische laboratoria (Sint-Pietersnieuwstraat), ontworpen door L. CLOQUET en G. MAGNEL in 1937. De centrale, die de universitaire gebouwen in de omgeving van verwarming voorzag, raakte in onbruik in 1999. Een paar jaar later (2004-2006) werd naar ontwerp van architect Prof. Firmin MEES de centrale herbestemd als studentenhuis. De schoorsteen, trechters, turbinezaal enz. bleven gelukkig behouden.

Op 1 mei organiseert Interbellum daar rondleidingen om het uur vanaf 13 tot 17 uur, er is een fotoinstallatie te bekijken, gerealiseerd door Els VANDEN MEERSCH, doorlopend is een bar geopend enz. Het initiatief kadert in het ruimere programma “Belforten van de Arbeid” : zie de bijdrage in SIWE-Magazine 32 “Verdwenen beelden”, zie ook www.vvia.be/activiteiten/belforten/index/htm. (P.V., vrij naar “Bulletin van Interbellum”, jg. 28 / nr. 2, p. 3).

EEN GREEP UIT HET AANBOD VAN MIAT / VIAT - LEZINGEN 2008

- Zondag 27 april: Water in en rond Gent (Luc DEVRIEZE)
- Zondag 25 mei: Het pottenbakkersatelier Maes in Sint-Amandsberg & Gent (B. BAILLEUL)
- Zondag 29 juni: Wandeling “Joseph Plateau en de Gentse cinema”
- Zondag 27 juli: Wandeling “De Vlaanderenstraat: comeback van een 19de eeuwse boulevard”
- Zondag 31 aug.: Wandeling “Van Brugse Poort naar Rabot” (opgepast: start om 10.30 u hoek Begijnhoflaan – Brugsepoortstraat).
- Zondag 26 okt.: De Rabotwijk en de teloorgang der textielnijverheid (Bart DE WILDE)
- Zondag 30 nov.: Van bustehouder tot bra (Christel BOONE)

Alle lezingen en wandelingen starten om 10.30 u stipt in het MIAT (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel), Minnemeers 9 te Gent. Toegang 2,50 €. VIAT-leden: gratis toegang.
Zie ook: www.miat.gent.be.

Noteer ook dat tot en met 11 mei in het MIAT de tentoonstelling getoond wordt “De Camelia of de aristocratische roos. De eerste industriële plant van Gent”.
Toegang di-zo, 10-18 uur. (P.V.)

“MOVE” EN DIGITALE COLLECTIEREGISTRATIE & -ONTSLUITING OOST-VLAAMSE MUSEA

MOVE staat voor “Musea Oost-Vlaanderen in Evolutie”, een recent project rond digitale collectieregistratie en –ontsluiting. Alle informatie hierover is vindbaar op www.museuminzicht.be. Deze site in volle uitbouw laat toe meer dan 50.000 museumvoorwerpen uit ruim 50 Oost-Vlaamse musea te bekijken (link “ontdek de collecties”). E-mail: move@oost-vlaanderen.be. Tel.: 09/267.77.40 en 41.

ANIMAL RADIOLOGY, STUDIEDAG BELGISCH MUSEUM VOOR RADIOLOGIE

Op 26 april 2008 organiseert het Belgisch Museum voor Radiologie een bijzondere studiedag: “Animal Radiology”. Plaats van het gebeuren: Campus Faculteit Dierengeneeskunde UG, Salisburylaan 133 te 9820 Merelbeke.
Start om 15 uur. Inschrijven verplicht: info@radiology-museum.be
telefoon: 02/264.40.98 (Prof.Dr.R.VAN TIGGELEN)

PROVINCIE VLAAMS-BRABANT

EXPO-'58 LUISTERPLAATSEN IN DE LEUVENSE BINNENSTAD

De erfgoedcel Leuven installeert drie Expo – luisterplaatsen met Leuvense getuigenissen in de Leuvense binnenstad, nl. in de bibliotheek Tweebronnen, het studentenrestaurant Alma 2 en het Wijkbureau Sint-Maartensdal.
Meer informatie op www.erfgoedcellen.be

AHA ! WETENSTAPPEN IN LEUVEN

In bovenstaande titel staat geen fout: het is de benaming van een wetenschappelijk wandelparcours langs de 14 faculteiten van de K.U.Leuven, de Universiteitshal, het Groot Begijnhof, de

Universiteitsbibliotheek en de Campusbibliotheek Arenberg. Op al die plaatsen staan panelen opgesteld die aspecten van het wetenschappelijk bedrijf over het thema “aarde” bevatten. Omdat 2008 het Internationaal Jaar van Planeet Aarde is, werd dit jaar de “Planeet Aarde” als thema gekozen. Het volgens ons erg geslaagd initiatief, op gedetailleerde manier toegelicht in de brochure met wandelparcours “AHA ! Planeet aarde. Wetenstappen in Leuven” (kostprijs: 3,00 €) is een samenwerkingsproject van Toerisme Leuven en de K.U.Leuven. Meer info: Toerisme Leuven, Naamsestraat 1, 3000 Leuven.

Tel: 016/20.30.20 / www.leuven.be/wetenstappen en www.kuleuven.be/wetenstappen (P.V.)

MUSEUMBEWAARPLAATS NMBS KESSEL-LO BEDREIGD!

Niet te geloven maar bittere waarheid: de gebouwen en unieke verzamelingen van de Museumbewaarplaats te Kessel-Lo, onlangs nog bezocht door meer dan veertig deelnemers aan een SIWE-uitstap, zijn bedreigd! Het hele verhaal staat onder meer duidelijk verwoord in een bijdrage in Het Nieuwsblad van 12&13 april jl., dat wij hieronder samenvatten.

De NMBS vindt geen plaats voor haar nationaal spoor museum. Het Leuvense stadsbestuur hoopt op een snelle oplossing want het wil op dat NMBS-terrein een parking voor 2.500 wagens, een plan dat reeds acht jaar geleden werd aangekondigd maar heden concreet op tafel ligt. De Museumbewaarplaats en haar unieke collectie diesel-, stoomlocomotieven, goederenwagens, kranen, koelwagens zijn meer dan ooit bedreigd.

Het leek erop dat de inboedel van het museum naar Thurn & Taxis zou verhuizen om er deel uit te maken van een nieuw nationaal spoorwegmuseum.

Zelfs in de nieuwe beheersovereenkomst van de NMBS-Holding staat dat er hiervoor een plaats moet gezocht worden in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Maar er werd nog geen geschikte plaats gevonden, dixit Leen Uyterhoeven, woordvoerder van de NMBS-Holding.

Hoewel de plannen voor de parking te Leuven impliceren dat er geen plaats meer zou zijn voor de loods, wat ons sterk verwondert gezien de beschikbare oppervlakte aldaar, blijft Frans Trappers van de Werkgroep Spoorwegmuseum hopen dat de Museumbewaarplaats blijft waar ze is: “Niet alleen de treinen en spoortuigen zijn bijzonder waardevol. Ook de site is dat. Zo is er een nog werkende locomotieven draaischijf van 22m, een waterzuil en een dubbele schuilkelder type “bunker” voor 270 personen, waarin het spoorwegpersoneel tijdens de Tweede Wereldoorlog kon schuilen.

De werkplaats zelf is één van de mooiste van Europa” met tal van originele werktuigmachines waarvan enkele niet te verplaatsen zijn, deken wij maar aan de monumentale wielendraaibank en zeker aan de ondergrondse wielendaler met vijzelmechanisme die onder 10 sporen doorloopt, deze is wellicht de grootste die ooit in België aangebracht werd.

Schepen van Openbare Werken Dirk Robbeets (SP.A) is formeel: “De Museumbewaarplaats moet weg. Die voertuigen moeten op een goede plaats terecht komen, liefst in een nationaal museum. Of dat in Leuven is? Dat lijkt me sterk, daarvoor hebben we geen plaats.

NMBS-woordvoerder Leen Uyterhoeven sluit die optie toch niet uit. “Het kan zijn dat we buiten de Brusselse regio zoeken, maar dan moet onze regeringsopdracht opnieuw geformuleerd worden. Dat de werkplaats nog maar zelden toegankelijk is klopt. Maar in afwachting van een definitieve oplossing is het onze prioriteit ervoor te zorgen dat ons patrimonium zo goed mogelijk beschermd blijft tegen de tand des tijds”. (Vrij naar “Het Nieuwsblad” van 12/12-04-2008).

“FOLTERTUIGEN” IN DE KELDER VAN UZ SINT-RAFAËL TE LEUVEN

De gebouwen van de K.U.Leuven herbergen allerlei onbekend erfgoed. Op de Erfgoeddag 2008 kon het publiek voor het eerst kennis maken met medisch-wetenschappelijke relictten in de Leuvense universitaire ziekenhuizen, o.m. UZ Sint-Rafaël. Het betreft microscopen, pipetjes, spuiten, verbanden, bedpannen, foetussen op sterk water (onder andere een zes maand oude Siamese foetus), enz. (Vrij naar een bijdrage van Sebastiaan Holslag in “Student”, april 2008)

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

BRUGSE GETUIGEN OMTRENT EXPO '58

In het Museum voor Volkskunde te Brugge worden van 8 mei tot 29 juni 2008 verhalen en foto's van Brugse getuigen gepresenteerd over Expo '58. Meer informatie op www.erfgoedcellen.be

TERUGBLIK 'BELGEN OP DE ZUIDPOOL' TIJDENS "OOSTENDE VOOR ANKER"

Van 22 tot 25 mei 2008 heeft het maritieme evenement "Oostende voor Anker" plaats op diverse plaatsen in Oostende. Dit jaar is er een speciale focus op "Belgen op de Zuidpool".

Alle informatie is te vinden op www.oostendevooranker.be

BELFORTEN VAN DE ARBEID OP 1 MEI !

Op 1 mei 2008 wordt op een aantal plaatsen de schoorstenen "gehuldigd". Allerlei manifestaties hebben plaats in hierna volgende gemeenten. Te Zwevegem in "Transfo", P. Ferrardstraat, te Kuurne (o.v.) in het vlasbedrijf Vervaeke, Kortrijksestraat 68, te Izegem aan de schouw van ETIZ, Prins Albertlaan 3, te Alveringem, maar ook op andere plaatsen buiten de provincie (zie www.vvia.be). Zie ook de site www.belfortenvandearbeid.org, heden in ontwikkeling. Voor informatie op 1 mei, telefoon 0477/62.63.43.

BEDRIJF IN DE KIJKER: VYNCKE TE HARELBEKE

Reeds in de beginjaren van onze verenigingswerking bezochten we met SIWE dit bedrijf, gespecialiseerd in verbrandingstechnologie, ketelbouw en stuur- en regeltechniek,. Het bedrijf komt regelmatig in het nieuws, onlangs nog in "Vacature", één der weekeindbijlagen van DE MORGEN.

Het verhaal van VYNCKE begint in 1912, wanneer de gediplomeerde hoefsmid Louis VYNCKE stoomketels begint te bouwen als deel van installaties, die ingezet worden bij het industrieel roten van vlas. Vanaf

WO I gebeurde dit niet meer door het vlas in rootbakken onder te dompelen in het Leiewater, maar meer en meer door middel van het weken in heet water in betonnen rootbatterijen. In die jaren waren kolen om de haverklap te duur om stoom mee te produceren. Er werd dan ook vooral vlasafval gebruikt.

De familie VYNCKE bouwde haar bedrijf uit te Harelbeke, maar intussen (nu bijna een eeuw later) is Vyncke (250 werknemers) aanwezig in tien landen, waaronder China, Maleisië, Thailand en Brazilië. Het bedrijf is heden actief in de houtsector, de agro-industrie (o.m. het omzetten van zonnebloemschalen, lege palmtrossen, rijstpellen, kokosnootschalen, enz. tot brandstof of stoom) en tal van groene energieprojecten. Er worden door VYNCKE nog steeds stoomketels gebouwd (o.m. in China!), maar die zijn grondig verschillend van de historische exemplaren uit de eerste decennia die onder meer op kolen, gas of stookolie werkten.

Heden is er, de stijgende brandstofprijzen indachtig, een sterke vraag vanuit de tuinbouw en serreteelt naar milieuvriendelijke en zuiniger ketels die op houtafval en andere restproducten werken. De bedrijfsgeschiedenis van VYNCKE is een verhaal over "hoe een bijna eeuweling zich blijft verjongen" ! (P.V., vrij naar Vacature, 23 februari 2008)

KENT U "DE PLATE", HET HISTORISCH MUSEUM VAN OOSTENDE ?

Nog al te weinig bezoekers aan de "Koningin der Badsteden" kennen dit museaal juweel in het hart van Oostende. Het museumparcours, ingebed in dit 18de eeuws stadspaleisje, het voormalig zomerverblijf van o.m. koning Leopold I en koningin Louise-Marie, focust op stadsgeschiedenis, op het maritieme verleden, de visserij, de geschiedenis van de R.M.T. (veerdienstrederij Oostende Dover).

Het museum is tevens de thuisbasis van de Koninklijke Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate". Open elke zaterdag 10-12 en 14 tot 17 uur (periode 15/6 tot 15/9: van woensdag tot maandag 10-12 uur en 14-17 uur).

Meer informatie op www.deplate.be / www.oostende.be

ZWANKENDAMME VROEGER EN NU

In 2007 realiseerde de Erfgoedcel Brugge een interessante DVD over de geschiedenis van Zwankendamme. Deze vroegere gemeente met uitgesproken industrieel karakter werd in 1932 ingelijfd bij Brugge. Niets blijft er vandaag over van de Cokesfabriek Carcoke, maar de glasfabriek AGC (voorheen "Verreries de Dampremy) is nog in bedrijf en vervaardigt spiegels en isolerend glas. Veel meer beelden en verhalen over Zwankendamme vindt men op de DVD, te koop in de museumwinkel tegenover het Arentshuis aan de Dijver 14. Meer informatie: www.beeldbankbrugge.be / www.verhalenbankbrugge.be /

DE DUMONTWIJK IN DE PANNE BESCHERMD ALS STADSGEZICHT

Op 27 november 2007 werd door minister Van Mechelen de oudste verkaveling van De Panne, de zogenaamde "Dumontwijk" (genaamd naar architect Alexis DUMONT) definitief beschermd als Stadsgezicht. Het dossier kadert binnen het thema "Kustarchitectuur" dat door de afdeling R-O West-Vlaanderen werd uitgewerkt. De aanwezige gaafheid van het stedenbouwkundig concept en het natuurlijk duinlandschap is tot op vandaag bewaard gebleven, waarbij de ensemblewaarde zich vooral manifesteert in het samenspel en de diversiteit van de gebouwen en "vrijtijdsarchitectuur". Meer over de Dumontwijk in een bijdrage van G. CALLAERT in M&L, jg. 27, nr. 1,

BRUSSELS GEWEST

«EXPO '58 Déjà View» TE BRUSSEL

Origineel: van 17 april (verwijzend naar de openingsdatum van de Expo in 1958!) tot 30 september organiseert VTB "doe-het-zelfwandelingen" op de Heizelvlakte met viewmaster, MP3-speler, expoplannetjes en foto's. Meer informatie op www.erfgoedcellen.be Vergeet ook niet dat Brukselbinnenstebuiten in 2008 focust op Expo '58: zie het programma geleide wandelingen op webstek: www.brukselbinnenstebuiten.be.

Overigens is in Brussel over het erfgoed van Expo 58 van bij de start van het herdenkingsjaar 2008 al heel veel georganiseerd, onder meer een reeks boeiende lezingen georganiseerd in en door het Kaaitheater.

ARCHITECTUURMUSEUM "LA LOGE" PRESENTEERT "BELGIË 58"

Met zijn jeugdige toon, groot optimisme, vele felle kleuren en "scherpe" volumes die tradities van zich afschudden, verwerpt de "Atoomstijl" (of "58-stijl") de vooroorlogse monumentale symmetrie. Dynamiek en technologie worden in de jaren vijftig hoog in het vaandel gedragen, dit alles "in dienst van de mens en de wereldvrede".

PRAKTISCH: Adres van het gebeuren: ARCHITECTUURMUSEUM "LA LOGE", Kluisstraat 86 te 1050 Elsene / Brussel. De expositie (toegangsprijs 4,00 EUR) loopt nog tot 21 december 2008 en is toegankelijk van dinsdag tot zondag 12.00 tot 18.00 uur. Tel.: 02/642.24.62 / www.aam.be / info@aam.be

OUDE BROUWERIJ BELLE-VUE BIEDT ATELIERS AAN CREATIVITEIT

De Belle-Vue brouwerij langs het Kanaal Brussel-Charleroi (Henegouwenkaai) ligt er al jaren nogal desolaat bij. Sinds kort is er weer nieuw leven in de brouwerij. "Art2work" wil de plek omtoveren tot een creatieve brouwerij. Meer informatie op webstek www.art2work.be. (P.V., vrij naar een bijdrage in Brussel Deze Week van 21/02/08, getiteld "van kriek tot kunst").

EEN NIEUW HANDBOEK EN GIDS OVER HET BRUSSELSE KANALEN EN HET HAVENERFGOED

Thierry DEMEY, een zeer verdienstelijke auteur van ontelbare boeken over geschiedenis en erfgoed van de hoofdstad heeft zijn onvermoeibare schouders gezet onder een nieuw project: een handboek en gids over alle delen van de Brusselse haven (Brusselstad en Brusselse kanaalgemeenten) en de kanalen zelf (Kanaal van Willebroek, Kanaal van Brussel naar Charleroi) en de oeverbebouwing en activiteiten. Het veel belovend boek verschijnt in mei 2008, we konden alleen een persmap inkijken en een paar proefbladzijden. Vooralsnog enkel in het Frans voorzien, "Nederlandstalige uitgave: onder voorbehoud van publieke steun". Alle verder informatie: zie www.badeaux.be (P.V.)

HET RODE CAFE AAN HET ROUPPEPLEIN IS NIET MEER!

Cafébaas Emile Kets (84) stopt na een halve eeuw met café La Fourmilière”, op de hoek van het Rouppeplein en de Stalingradlaan. Het café is eigendom van de bureu, de uitbaters van het bekende klasserestaurant “Comme chez soi”, die het zullen verbouwen en daarna heropenen.

Geef nu zelf toe: het was gedurende vele decennia het meest surrealistisch horecadio van de hoofdstad: links het poepsjieké “Comme chez soi”, waar de klanten meestal met de taxi voorgereden werden en /worden, rechts daarvan het oud “communistencafé” met clochardeke en mei 1968 trekjes “La Fourmilière” (= “De mierenhoop”). “Een blad van de Brusselse geschiedenis wordt omgeslagen”, zegt de Brusselse gids Roel JACOBS in dit verband. (Bron: Brussel Deze Week, editie 14/02/2008).

WINDMOLEN TE EVERE WORDT GEMEENTELIJK MUSEUM

De restauratie van de stenen windmolen in de Lindestraat te Evere zit in de laatste rechte lijn. De molen werd opgericht door Charles VAN ASSCHE in 1841. Decennia lang zoeven de wieken door de voorstedelijke lucht om graan om te vormen tot bloem. Na verloop van tijd verrijst naast de molen een stoombloemmaalderij. Einde jaren 1920 neemt slager Oscar TAUSIG de molen en de maalderij over om er specerijen (die hij verwerkt in vleesproducten en charcuterie) te vermalen. De grote concurrentie tussen de graanmolens en de industriële grootmaalderijen langs het kanaal van Willebroek (heden nog bestaand te Schaarbeek onder de naam CERES) betekende de doodsteek van talrijke ambachtelijke maalderijen in het Brusselse.

In 1998 werd Evere eigenaar van de intussen al lang stilgelegde specerijenmaalderij. Een paar jaar later konden de restauratiewerken aangevat worden. Die zijn grotendeels achter de rug. Het doel is de molen in te richten als toekomstig gemeentelijk museum met een polyvalente zaal voor het organiseren van culturele en socio-culturele activiteiten. (P.V., vrij naar Brussel Deze Week, 14/02/2008, p. 7).

DE RONDLEIDINGEN VAN LA FONDERIE

Een gedetailleerd overzicht over alle rondleidingen omtrent industrieel erfgoed, sociale geschiedenis en aanverwante domeinen, toegelicht tijdens de rondleidingen in 2008 van La Fonderie, wordt u gratis thuisbezorgd na een telefonische aanvraag op 02/410.99.50. Een kleine greep uit het aanbod: “Een zeehaven in volle expansie”, “Het kanaal van Charleroi: de steenkoolroute”, “De sluis van Zemst” (boottochten), “Chocolade, het zwarte goud van Brussel”, Thurn & Taxis, werelderfgoed” (wandelingen te voet). Zie ook: www.lafonderie.be, Emailadres: parcours.lafonderie@skynet.be

THURN & TAXIS MOET OPEN EN AANTREKKELIJK

Thurn & Taxis moet een stedelijke aantrekkingspool worden waar mensen wonen en werken, maar die ook een open verbinding vormt tussen de wijken eromheen. Een groot park, winkels, het toekomstige openluchtwembad in de omgeving en nieuw aangelegde kanaalkaaien moeten van de site een echte trekpleister maken. Dat staat in het “Richtschema”, dat in opdracht van het Brusselse Gewest uitgewerkt werd door het studie bureau MSA, en dat onlangs werd voorgesteld aan de buurtbewoners en aan de Brusselse regering.

Zo begint de uitgebreide bijdrage van Karolien Merchiers in “Brussel Deze Week” van 17 april 2008. Het “Richtschema” is nog maar een voorstel, waarop de Brusselse regering, Monumenten en Landschappen en tal van andere instanties hun adviezen moeten formuleren. Bovendien dient nog een BBP (Bijzonder Bestemmingsplan) uitgewerkt te worden met Brussel-Stad. Dat gebeurde al eens in 2004 maar het resultaat werd door verschillende belanghebbende zo betwist dat er een nieuw moest komen. Toch diende Project T&T eind 2007 in allerijl een aanvraag voor stedenbouwkundige vergunning in, volgens manager Michel De Bièvre een verplichte zet om te voorkomen dat de NMBS gebruik zou kunnen maken van de opschortende voorwaarden in de verkoopsovereenkomst, en de reeds gerenoveerde gebouwen zou teruggeisen indien er eind 2007 geen concreet plan was voor de site. De huidige vergunningsaanvraag draait om de zogenaamde “zone 6A”, met onder meer het vroegere Zeevaartstation, een strategisch deel van het hele project, waarover de plannen nog niet erg duidelijk zijn. Wordt zeker vervolgd.

WALLONIË

TENTOONSTELLING “150 JAAR SPOORWEGEN TE CHIMAY”

Van 1 mei tot 31 oktober 2008 vindt te Chimay in de “Salle du marché couvert” (in het oud stadhuisgebouw aan de Grand-Place) de tentoonstelling “150 jaar spoorwegen te Chimay” plaats. Organisator is de vereniging “Les Compagnons du Chemin de Fer de Chimay” (contact : b.gillain@tiscalinet.be). Openingsuren: zaterdag en zondag 14 tot 17 uur. Toegangspreis: 2,00 €. Meer informatie is ook te verkrijgen via telefoon 060/219.884 en 060/211.846.

AL HET WATER VIND JE IN HET PASS

“H2O” is de korte titel van een nieuwe film en een educatieve tentoonstelling in het PASS, 3 rue de Mons te 70809 Frameries. Alle informatie op webstek www.pass.be. Voor niet ingewijden even herhalen dat het Thema- en Activiteitenpark PASS gehuisvest is op de site van een merkwaardige, deels behouden steenkoolmijn met uitzichtplatform (vanaf de schachtbok) over de hele omgeving van Bergen / Mons. Het PASS is een toeristische en educatieve attractie met bovenlokaal belang. Maar is ook een prestigieus project, duur in exploitatie. De inzet van de internationaal vermaarde Franse architect als Jean NOUVEL, destijds ingezet bij de herbestemmingwerken, is significant in deze context. Ga zelf kijken en vorm uw eigen oordeel over dit herbestemd industrieel erfgoed. (P.V.)

SPOORWEGMUSEUM TE LUIK/LIEGE OPENT ZIJN DEUREN

Het “Spoorwegmuseum Kinkempois” te Angleur (nabij Liège) is sinds kort lid van FEBELRAIL en viert een verjaardagsweekeind op 17 en 18 mei 2008. Van 9.00 tot 18.00 uur zijn alle bezoekers welkom. Alle informatie op: www.museedekinkempois.be

INTERNATIONAAL NIEUWS (alfabetisch per land)

CHINA

EERSTE INTERNATIONAAL CONGRES OVER INDUSTRIEEL ERFGOED

Van 1 tot 4 september 2008 gaat voor het eerst in China (stad Chengdu, provincie Sichuan) een “Internationaal Congres omtrent Industrieel Erfgoed” door. Organisatie berust bij Prof. Que WEIMIN (Peking University), die voor SIWE geen onbekende is, vanwege contacten op vroegere edities van de TICCIH-congressen, onder meer in 2006, TICCIH-Italië. Email: wmque@urban.pku.edu.cn / Tel.: 86-10-62752999 FAX : 86-10-62751187.

DUITSLAND

VOLGEND (14de) PLENAIR TICCIH-CONGRES: 30 AUGUSTUS - 5 SEPTEMBER 2009 IN FREIBERG

Noteer alvast nu reeds in uw agenda: volgend plenair congres van TICCIH (The International Committee for the Conservation of Industrial Heritage) vindt plaats in de Duitse mijnstad Freiberg in Saksen van 30/8 tot en met 5/09/2009. Alle belangrijke informatie over TICCIH: zie www.mnactec.cat/ticcih/ Over het 14de Congres van TICCIH: zie ook volgende site: Helmuth.albrecht@iwgt.tu-freiberg.de

INDUSTRIE-KULTUR, EEN VEELZIJDIG EN TOEGANKELIJK TIJDSCHRIFT

Het Duitse tijdschrift INDUSTRIE-KULTUR is in 2008 aan zijn 14de jaargang toe. Het is vulgariserend wetenschappelijk, focust op alle aspecten van de industriële cultuur, met een sterk accent op nieuws over behoud, valorisatie en ontsluiting van industrieel erfgoed in en buiten Duitsland. Afwisselend verschijnen er speciale afleveringen over één regio of land met thematische nummers, zoals het zopas verschenen nr. 42. Dit nummer handelt over water in al zijn vormen: het erfgoed van drinkwaterbevoorrading, de geschiedenis van de

riolen en de waterzuivering, pompinstallaties, stuwdammen enzovoort. Een abonnement (4 nummers) kost 20 EUR per jaar. Alle informatie: Klartext Verlagsgesellschaft mbH., Abo-Abteilung, Hesslerstrasse 37, D-55329 Essen en op www.industrie-kultur.de. Industrie-Kultur is (na afspraak) raadpleegbaar in het SIWE-documentatiecentrum.

FRANKRIJK

CENTRE HISTORIQUE MINIER FOCUST IN 2008 OP TRANSFORMATIE VAN MIJNBOWLANDSCHAPPEN

Wie heeft dit schitterend museum nog niet bezocht in de Fosse Delloye te Lewarde , op 8 km ten zuidoosten van Douai? Op www.chm-lewarde.com (contact@chm-lewarde.com) vindt ge het volledig museum - jaarprogramma, inclusief informatie over een colloquium in oktober 2008 omtrent het jaarthema “transformatie van landschappen in Europese mijnbouwgebieden.

Noteer ook dat op zaterdag 17 mei een “museumnacht” plaatsvindt, met film en muziek!

Ontdek het Noord-Franse mijnbouwerfgoed ook “in situ”. Een delegatie van SIWE bracht onlangs een geleid bezoek aan één van de topsites aldaar, met name de in 1989 gesloten mijn “Fosse d’Arenberg” te Wallers (nabij Valenciennes). Het is de enige site waar drie (van elkaar sterk verschillende) schachtbokken voorkomen. Het geheel is beschermd maar slechts voor een klein deel herbested.

Voor meer informatie, raadpleeg www.programme-itineraires.fr, www.aglo-porteduhainaut.com of contacteer contact@bmu.fr. Dit is het e-mailadres van BMU of “Bassin Minier UNESCO” (4, rue Vasco de Gama, 62750 Loos-en-Gohelle), het organisme dat een representatief aantal mijnbouwrelicten (in het bijzonder een keuze van intact behouden tuinwijken die hoorden bij nabijgelegen steenkoolmijnen) op de UNESCO-World Heritage List wil geplaatst zien (P.V.).

HET CNAM OF CONSERVATOIRE NATIONAL DES ARTS ET DES METIERS, HET PARIJSE RELIEKSCHRIJN VAN HET MENSELIJK UITVINDERSGENIE

Het CNAM werd in leven geroepen in 1794 en wordt algemeen beschouwd als het oudste museum en onderzoekscentrum in zijn genre ter wereld. In 2000 werd de oude zeer overdonderende en drukke presentatie, een ware opeenstapeling van prototypes van machines, van meettoestellen, werktuigen, schaalmodellen enz. grondig herdacht en verjongd. Dit betekent dat zeer vele objecten in de nieuwe en exemplarisch uitgekende museumdepotruimten “verdwenen”. Ruggengraat van het huidige presentatieconcept is de indeling van de verzameling in 7 hoofddomeinen, die telkens chronologisch uitgewerkt worden: 1. wetenschappelijke instrumenten, 2. materialen, verwerking van grondstoffen, 3. bouwkunde, 4. communicatie, 5. drijfkracht, energie, 6. mechanica, 7. transport.

In de nieuwe presentatie wordt door de meeste bezoekers een quasi perfecte dosering gevoeld van de kracht en magie die uitgaat van de objecten zelf en de niet overdonderende commentaar gegeven via zorgvuldig geselecteerde tekstuele informatie (etiketten, korte zaalteksten, werkbladen, leeshoeken in bepaalde zalen met meer achtergrondinformatie, naslagwerken, enz), auditieve informatie, info op “touchscreens”, schaalmodellen en hands-on toestellen, enzovoort. Enkele hoogtepunten (een kleine greep) uit de fabuleuze collectie: de rekenmachine van Blaise PASCAL (1642 !), de microscoop van Alexis MAGNY (1750), het quasi integrale laboratorium van Antoine Laurent de LAVOISIER, de telegraaf van Claude CHAPPE (1794), de reconstructie van de stoomwagen van Nicolas-Joseph CUGNOT (1769-1771), de dynamo van Zénobe GRAMME (1871), het oudste vliegtuig ter wereld van Clément ADLER (1897), de maquette van de staalfabriek MARTIN te Saint-Etienne (vervaardigd in 1912)... We kunnen u alleen maar sterk aanbevelen het CNAM, gelegen in het hart van het oude Parijs (vlakbij Metrostation Arts et Métiers) te gaan bezoeken of opnieuw te gaan bezoeken.

Praktisch : CNAM, rue Réaumur 60, 75003 Paris, www.arts-et-metiers.net / open van dinsdag tot en met zondag van 10 tot 18 uur (op donderdag open tot 21.30 uur !). Toegang (meestal) gratis! Gesloten op feestdagen. Documentatiecentrum: centre-de-doc@arts-et-metiers.net (tel.: 0033/1/53.01.82.51. Literatuur: We beperken ons

tot de speciale editie van « L'Usine nouvelle », maart 2000 –ondertitel “Le guide du Musée des Arts et des Métiers” (6.00 €) / www.cnam.fr. (P.V.)

EEN GREEP UIT PUBLICATIES OMTRENT INDUSTRIEEL ERFGOED IN PARIJS

Een recent bezoek aan Parijse boekhandels en museumwinkels bevestigt wat wij al vermoedden. Er zijn schitterende publicaties over industriecultuur voorhanden, maar de distributie van deze boeken loopt mank en met moet heel wat zoeken om ze te vinden. Onze sprokkeltocht leverde volgende aanwinsten op (een alfabetisch gerangschikte selectie) :

-BERGERON Louis (Dir.), Paris et l'industrie. In: L'Archéologie industrielle en France, nr. 35 (uitgegeven door CILAC, december 1999).

-CINQUALBRE Olivier, Architecture d'usines en Val-de-Marne 1822-1939. Parijs, (Inventaire général des monuments et des richesses artistiques de la France) 1988 ISBN : 2-905913-04-5.

-DECOUX Jérôme, DE LALEU Thibaut, SCHOON Gilbert, Usines en ville. Architecture et histoire des ateliers et usines de Montreuil. Montreuil, (Musée d'Histoire vivante de Montreuil – Ville de Montreuil) 2004. ISBN: 2-9508871-9-8. (www.museehistoirevivante.com)

-JANTZEN Hélène, 1860-1960. Cent ans de patrimoine industriel dans les Hauts-de-Seine. Parijs, (L'Inventaire Général) 1997 ISBN 2-905913-18-5.

-JOLIMET Françoise (red.), Des cheminées dans la plaine. Cent ans d'industrie à Saint-Denis 1830-1930. Parijs, (Créaphis / Saint-Denis Musée d'Art et d'Histoire) 1998. ISBN 2-907150-85-5.

-KATZ Cécile, Seine Saint-Denis. Territoires d'Usines. Parijs, (Créaphis) 2003, ISBN 2-913610-30-7.

-LABORDE Marie Françoise, Architecture industrielle. Paris & environs. Paris, (Parigramme) 1998. Tweede uitgave 2003. ISBN: 2-84096-315-9.

-LAMMING Clive, Paris Ferroviaire. Parijs, (Parigramme) 2005 ISBN 2-84096-424-6.

In dezelfde reeks en van dezelfde auteur: Métro insolite (2001) & Paris Tram (2003).

-LE ROUX Thomas, La Maison des Métallos et le bas Belleville. Parijs, (Créaphis) 2003. ISBN: 2-913610-18-8.

-PHILIPP Elisabeth, Histoire d'une entreprise de son temps. Compagnie des Entrepôts et Magasins Généraux de Paris. Parijs, (Textuel, Compagnie EMGP) 2000. ISBN: 2-84597-014-5.

-ROBLIN Laurent, Cinq siècles de transport fluvial en France du XVIIe au XXIe siècle. Rennes, (Editions Ouest-France) 2003. ISBN 978-2-7373-3307-1.

-SMITH Paul (red.), Années 30. Architecture des aéroports. Berlin Tempelhof, Liverpool Speke, Paris Le Bourget. Paris, (Caisse nationale des monuments historiques et des sites / Editions du Patrimoine) 2000. ISBN : 2-85822-328-9. (P.V.)

“ITINERAIRES DU PATRIMOINE”, EEN HANDIGE REEKS GIDSEN OVER INDUSTRIEEL ERFGOED IN FRANSE REGIOS

Hoewel men over meer en meer vrije tijd beschikt, hebben veel mensen steeds minder tijd om te lezen. Dit is ook voelbaar in de publicaties over industrieel erfgoed, waarbij lijvige achtergrondstudies minder succes kennen dan handige en compacte gidsen, die de ontdekking van het industrieel erfgoed “in situ” bevorderen. Koploper in dit laatste soort publicaties is de reeks “Itinéraires du Patrimoine”, uitgegeven door het Ministère de la Culture et la Communication en de regionale afdelingen van de “Service de l'Inventaire Général”.

We vermelden hierna slechts een kleine greep uit het aanbod:

Nr. 79 : Brasseries en Cambrésis. Nord (1994. ISBN 2-908271-14-1), Nr. 88 : Le bassin minier 1. Le groupe d'Oignies. Nord et Pas-de-Calais. (1995. ISBN 2-908 271-11-7), Nr. 89: Le bassin minier 2. Entre Scarpe et Escaut. Nord (1995, ISBN 2-908271-10-9), Nr. 90: Le bassin minier 3. De Lens à Auchel. Pas-de-Calais. (1995, ISBN 2-908271-12-5), Nr. 102: Les réservoirs d'eau de la métropole lilloise 1860-1930. Nord. (1995. ISBN 2-908271-18-4), Nr. 149 : Les châteaux d'eau. Nord (1997. ISBN 2-908271.19.2), Nr. 243: Le patrimoine industriel métallurgique autour du Creusot – Saône-et-Loire” (2001, ISBN 2-87844-049-8), Nr. 299 : « Patrimoine minier d'Alsace, le bassin potassique haut-rhinois – Haut-Rhin” (2004, ISBN 2-914528-12-4)

G R O O T – B R I T T A N N I Ë

CONGRES OMTRENT UNIVERSITAIRE MUSEA & LOKALE GEMEENSCHAPPEN

Van 16 tot 20 september 2008 heeft “Umac 2008” plaats in de Universiteit van Manchester omtrent het thema “University-museums and the community”. Meer informatie: sally.macdonald@ulc.ac.uk / <http://www.meeting.co-uk/conference/umac/2008>

CONGRES “EUROPEAN ASSOCIATION OF MUSEUMS OF THE HISTORY OF MEDICAL SCIENCES” TE EDINBURGH

De 14de editie van dit congres (17 tot 21 september 2008) draagt de titel “The body: “Simulacra and Simulation – models, prosthetics and interventions”. Voor alle informatie: www.scotland&medicine.co.uk . Email: d.kemp@rcsed.ac.uk. Telefoon: 0044/(0)131 527 1649 (contactpersoon : Dawn KEMP).

DE ‘SCIENCE GALLERY’ IN HET NATIONAL MUSEUM OF SCOTLAND IN OMBOUW

De bekende afdeling “Wetenschappelijke instrumenten” in het Nationaal Museum of Scotland te Edinburgh sloot op 26 april haar deuren voor grondige ombouwwerken. De heropening is voorzien in 2011. Meer informatie: www.nms.ac.uk/signup en www.nms.ac.uk

N E D E R L A N D

VOOR DE 13DE MAAL : DORDT IN STOOM !

“Dordt in Stoom” is aan zijn 13de editie toe. Op 16, 17 en 18 mei 2008 worden overal in Dordrecht stoomwagens, -treinen en –schepen gedemonstreerd. Hartelijk aanbevolen. Alle info op: <http://www.dordtinstoom.nl/>

N I E U W Z E E L A N D

BOOT VAN BREL GERED !

Van Willem MANTELEERS uitgever van RUIMSCHOOTS, het schitterende tijdschrift over “varend erfgoed”, vernamen wij dat de in 1994 gestrande “Askoy II”, de boot van Jacques BREL, onlangs (na verschillende mislukte pogingen) werd geborgen. Er bestaan diverse plannen voor de restauratie van het vaartuig. Bedoeling is de boot van Brel hiervoor naar België over te brengen. Wordt vervolgd.

P O R T U G A L

27ste SYMPOSIUM COMMISSIE WETENSCHAPPELIJKE INSTRUMENTEN

Van 16 tot 21 september 2008 heeft in het Museum van de Wetenschappen van de Universiteit van Lissabon het 27th SIC plaats. Alle nuttige info op : <http://chcul.fc.ul.pt/sic2008/> Zie ook: <http://chcul.fc.ul.pt/sic2008/> Locatie van het « Museo de la Ciencia »: rua de Escola Politécnica 56, 1250-102 Lisboa. Tel.: 351/21.39.21.881

SPANJE

BEZOCHT EN GOED BEVONDEN: HET “WATERMUSEUM” TE CORNELLA

Het “MUSEU AGBAR DE LES AIGÜES” te Cornellà de Llobregat ligt in de westelijke periferie van Barcelona (Cintra de San Boi 4-6). Het is sedert 1998 gevestigd in de indrukwekkende pompgebouwen en elektrische centrale, ontworpen door bouwmeesters AMARGOS I SAMARANCH en daterend uit 1905-1909.

Een interieurbezoek voert langsheen de Mathot-stoomketels, vier generatoren en turbines, gekoppeld aan 450 PK-Compound-stoommachines, gepatenteerd Van den Kerchove (uit Gent) en gebouwd door de “Société Lyonnaise de Mécanique et Electricité”. De twee exemplaren die men kan bewonderen werden in 1907 geïnstalleerd. Verder is er een uitstekende en voortreffelijk tentoongestelde collectie mobiel erfgoed van de waterdistributie van de Romeinse periode tot heden.

Tegenover deze industriële gebouwen werd een van de mooiste naoorlogse waterreservoirs van Catalonië (met “Catalaans” schaalgewelf) omgevormd tot onthaalcentrum en auditorium. Al deze constructies, ook de “brongebouwen”, liggen in een paradijselijk park, dat schril afsteekt met de suburbane bebouwing in de omgeving van het Watermuseum.

www.museudelesaigues.com (P.V.)

VERENIGDE STATEN van AMERIKA

EEN MUSEUM OVER WERELDNIEUWS TE WASHINGTON

Op 11 april jl. opende te Washington het vernieuwde “NEWSEUM” haar deuren. Het is volledig gewijd aan de pers en alles wat hiermee een verband heeft. In het 2,8 ha groot museum (met zes verdiepingen) is geld noch moeite gespaard om zowel de geschiedenis van de berichtgeving onder de aandacht te brengen. Ook over hoe de laatste headlines tot stand komen wordt toegelicht in dit interactief museum en bezoekerscentrum. Meer informatie op: www.newseum.org

50 jaar WERELDTENTOONSTELLING 1958 BOUWFYSISCH RESTANTEN van EXPO 58 in 2008

Patrick VIAENE

Relatief weinig recente publicaties over de Expo 58 gaan in over de concrete materiële relictten van de Wereldtentoonstelling. Rudolph NEVI met zijn recent en erg interessant boek “Nostalgie in 400 foto’s” (Leuven, (Rudolph Nevi & Uitgeverij Van Halewyck, 2008) vormt een uitzondering. Hieronder hebben wij de informatie uit deze publicatie met betrekking tot de Expo 58-relictten samengevat en herschikt tot een geannoteerde, zesdelige lijst. De relictten op Brussels grondgebied, uiteenvallend in “relictten op de Heizelvlakte” (1) en “op overige plaatsen in Brussel” (2), worden eerst vermeld. Dit wordt gevolgd door de “gereconstrueerde paviljoenen buiten het Brussels gewest” (3), buiten Brussel verwerkte, voormalige bouwelementen van de Expo (4), verder “overige relictten” (5), met nadruk op buiten de Expoterreinen en Brussel geïntegreerde Expo 58 – beeldhouwwerken. Als afsluiter een (zeer minimale) keuze van typische nieuwe gebouwen in de geest van Expo 58 (6). Ook werd bij deze dankbaar gebruikt gemaakt van een aantal persartikels van An DEVROE.

Uiteraard blijft dit overzicht voor allerhande aanvullingen en kritiek vatbaar. De relictten spreken allemaal op één of andere wijze aan: het zijn zoals een vriend het onlangs treffend verwoordde “uiteengerukte fragmenten van een verloren en voorbijge tijd, de katers van een uit de hand gelopen architectuurfeest”.

1. VIJFTIEN BELANGRIJKSTE OVERBLIJFSELEN VAN DE EXPO 1958 OP DE HEIZELVLAKTE, TERREIN VAN DE WERELDTENTOONSTELLING ZELF

-1. ATOMIUM.

Het op de valreep uit haar ruïneuze toestand en van de complete ondergang geredde ATOMIUM, vanaf 2000 tot 2005 voorbeeldig gerestaureerd, vandaag een herontdekte hoofdstedelijke, Belgische en internationale topattractie!

-2. BENELUXFONTEIN.

In het verlengde van het Atomium: de zogenaamde monumentale BENELUXFONTEIN, gelegen op het einde van de as Heizelpaleis – Atomium – Eeuwfeestlaan. Deze fontein is in redelijk goede staat.

-3. INFORMATIEDIENST VOOR HET ATOMIUM

Dit gebouwtje is gelegen aan de vroegere “Beneluxpoort”, heden aan de Eeuwfeestlaan, vlakbij relict nummer 2.. Opeenvolgende functies na afloop van Expo 58: opslagplaats, kantoor, restaurant, sanitair (dit laatste nog steeds, namelijk op het gelijkvloers). In vrijwel intacte staat.

-4. KORTRIJKS DAKPANNENKANTOOR.

Het huidige “Salon 58” betreft de locatie van het voormalig Paviljoen “KORTRIJKS DAKPANNENKANTOOR”. Het bolvormig gebouwtje ligt op 100 meter ten noorden van het Atomium. Heden is het een trendy restaurant met grondig verbouwd interieur.

-5. AMERIKAANS THEATER.

Het betreft de deels bewaarde cilindervormige onderbouw van het Amerikaans paviljoen, heden in gebruik als VRT-studios, VRT-archief, tentoonstelling - en evenementenruimten.

-6. HEIZELHALLEN.

Een deel van de Heizelhallen dateert van 1935, een ander deel van 1958 en tenslotte zijn er nog recente uitbreidingen gebeurd. De Heizelhal “Paleis VII” (11.000 m²) werd speciaal voor Expo 58 bijgebouwd bij de reeds sedert Wereldexpositie 1935 door architect VAN NECK gebouwde hallen (waaronder “Paleis V”). De huidige Paleizen VIII & IX werden in 1958 geconcipeerd als gebouw dat aan de achterzijde de paleizen met elkaar verbond. De constructie wordt heden verborgen door een spectaculaire houten dakconstructie (arch. Philippe SAMYN), uitlopend op een brug over de Romeinsesteenweg en de naastgelegen Parking C, de plaats van de vroegere Paleizenpoort. Deze poort loodste de bezoekers via een patio binnen in het grote “Paleis V”. Van dit “Groot Paleis” (uit 1935, in 1958 voorzien van een na de expo gesloopte schermgevel (arch. Jacques Dupuis) staken de bezoekers door naar het Belgiëplein, met uitzicht over de hele expo en het Atomium. De paleizen (100.000 m²) waren bestemd voor de internationale expositie over wetenschap. Verder was in de paleizen de

tentoonstelling “50 jaar moderne kunst” te zien, waarvan een selectie zal getoond worden vanaf 16 mei 2008 in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten.

-7. KANTOORGEBOUW

Betreft een klein kantoorgebouw aan de vroegere “Wereldpoort” (kant Houba De Strooperlaan), heden in gebruik als politiekantoor.

-8. DIENSTGEBOUW

Betreft een éénlaags dienstgebouw vlakbij de vroegere “Esplanadepoort”, in de nabijheid van de Heizelhallen. Werd tijdens Expo 58 gebruikt door de brandweer en andere hulpdiensten. Heden in gebruik door de technische diensten van de Stad Brussel.

-9. EXPOLUCHTBRUG.

Behouden is enkel een restant, namelijk de aanzet van de “passerelle” in het Ossegempark.

-10. TRAMTUNNEL

Betreft een tramtunnel gebouwd voor Expo 58, nog steeds in gebruik. Loopt onder deel van het Park van Laken, loopt verder onder het Amerikaans Theater en komt uit aan de overkant voor de autosnelweg bij tramhalte.

-11. VOETGANGERSBRUG en VOETGANGERSTUNNEL.

Voetgangersbrug (voorheen vlakbij Esplanade- en Atomiumpoort) overbrugt als oversteek tussen tramstation en voormalig Expoterrein de tramsporen, de autosnelweg en de oostelijke ringweg, behouden in goede staat. De voetgangerstunnel diende als ondertunneling van het kruispunt “Dikke Linde” en gaf vroeger toegang tot voormalige Natiënpoort. Heden redelijk verwaarloosd en verminkt. Locatie: ligt nabij inrit van het Amerikaans Theater.

-12. TRAPPEN (kant Houba De Strooperlaan).

De trappen zijn gelegen achter het gebouw van de politie en vroegere uitgang “Wereldpoort”. Deze monumentale trappen lopen nu dood tegen de afrastering van een sportterrein!

-13. MODERNE TUIN.

Restanten van de “Moderne tuin”, heden een parkbosje tussen “Trade Mart” en het huidige Douanegebouw (naast het parkeerterrein aldaar). Zichtbaar zijn nog de geperforeerde muurtjes van het (verdwenen) Germinal-paviljoen en enkele zitbanken van de “Moderne Tuin”.

-14. AMFITHEATER.

Betreft een openluchttheater in het Ossegempark, in feite ontworpen voor Expo 1935 maar in 1958 aangepast en toen zeer vaak gebruikt voor openluchtconcerten en theater voorstellingen. Nog steeds af en toe in gebruik.

-15. HELIPORT LANDINGZONES.

Landingszones van vroegere “Heliport” en taxibanen. Locatie: achter Heizelpaleizen, nabij het licht hellend speelpleintje van de vroegere Heliport.

2. EXPO-RELICTEN OP HET GRONDGEBIED VAN HET BRUSSELSE GEWEST (BUITEN DE HEIZEL)

ANDERLECHT: Groot halvormig gebouw van aannemersbedrijf EGTA (Bergensesteenweg). Betreft een reconstructie van het “Hoofdpaleis van de Congolese Sectie” door EGTA in Anderlecht. De oorspronkelijke, 150 meter lange onderbouw van dit paviljoen is niet meer. Spectaculair exporestant, hoewel minder hoog dan oorspronkelijk paviljoen.

BRUSSEL-stad: “Whirling Ear” van Alexander Calder, voorheen een deel van het decor van het Amerikaans Paviljoen, heden opgesteld boven de trappen van de Kunstberg, in de as Kunstberg – Koningsplein.

BRUSSEL-stad: Lichtmasten Madouplein, vroeger op Expo 58 opgesteld rond de “Pijl van de Burgerlijke Bouwkunde”.

SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE : Sculptuur “Brullende leeuw” (Raymond De Meester), opgesteld in het Maloupark.

SINT-PIETERS-WOLUWE : NMVB-Stadsbus nr. 8164, ingezet (samen met 60-tal andere identieke exemplaren) op bustraject naar Expo '58, deel uitmakend van de collectie van het Museum van het

Openbaar Vervoer. In dit museum worden ook enkele tramstellen, die ingezet werden op de tramlijn naar het Expoterrein, bewaard.

UKKEL : Filmschool “City Films” huist in (verkleinde versie van) voormalige “Paviljoen van de Tabak”, op Expo 58 gelegen vlakbij Atomium. Heropbouw gebeurde in verkleinde vorm met weggelaten bovenbouw, het dakgebinte werd overkoepeld en de glazen voorgevel werd geïntegreerd. Andere restanten van expokraampjes werden geïntegreerd in een eind verder gelegen halfopen loods.

UKKEL : Langwerpig wit gebouw naast de Filmschool, betreft het voormalig Paviljoen van het Ministerie van Landbouw. Het werd integraal heropgebouwd maar met andere (verwarrende) oriëntatie: de voorgevel is heden verborgen achter bomen en struiken, de inkomhal ook redelijk authentiek (maar dan zonder de vroegere luifel). Het gebouw geniet wettelijke bescherming.

UKKEL : “P58”, een fitnesscentrum (ook in gebruik als feestzaal), het vroegere Paviljoen van de Boerenbond. Ligt naast City Films. De centrale toegang is nu dicht en verplaatst naar de zijkant. Het plafond steunt op een stalen mast. Een interessant geval!

3. GEHEEL OF GEDEELTELIJK HEROPGEBOUWDE PAVILJOENEN BUITEN BRUSSEL (alfabetisch per plaats)

ANTWERPEN (DEURNE) : “Expo Hal”, voormalig Paviljoen van het Hout (binnen zijn boogvormige spanten van het Kortrijkse bedrijf De Coene behouden), gewijzigde toestand, in het bijzonder ingangen en uitgangsgedeelte.

ANTWERPEN (HOBOKEN-KIEL) : Voormalig paviljoen Bell Telephone, nu “zaal Mutsaardwijk”. Heropbouw in deels gewijzigde toestand. Draaitrap niet origineel (komt van elders)

DIEST : Stedelijk zwembad ingericht in voormalig Paviljoen Jacques (chocoladebedrijf). Circa 1995 voorzien van een nieuwe dakstructuur, nieuwe profielplaten, -wanden, enz.

GENK: Lyceum voor meisjes in voormalig Paviljoen van Canada, opengesteld in 1960. Gevelparement (spiegelglas!) is nieuw. De vroegere torenconstructie ontbreekt. De interieurelementen zijn deels authentiek, o.m. de aan kabels opgehangen spiraaltrap.

HILVARENBEEK (Nederland): Hilvaria's Studios (opnamestudio voor radiouitzendingen van de Nederlandse omroep), sinds 1964 gehuisvest in het voormalig Paviljoen Kodak. Recentelijk gerenoveerd. De profielplaten aan de achterzijde en opengewerkt frame (interieur) vormen enkele der meest originele onderdelen van de constructie.

KONTICH: Taverne Astrid (met achterin een kledingwinkel), voorheen "Feestzaal Oberbayern", deel voor het "Expo 58 - Attractiepark".

KORTRIJK: Voormalig Paviljoen van de Stedenbouw, opgebouwd met houten glutamspanen, geleverd door het Kortrijkse bouwbedrijf De Coene (DC), na Expo 58 verhuist naar het terrein van De Coene op de Pottelberg. De huidige wanden zijn duurzamer dan voorheen. Vroegere functie : Paviljoen van de Stedenbouw/Urbanisatie. Recentelijk beschermd als monument.

KRAAINEM: Voormalige Expokapel, in 1959 opgekocht en te Kraainem heropgebouwd door zusters van genootschap Verbum Dei. Ca. 1980 overgenomen door de "Saint Anthony" geloofsgemeenschap. Door de nieuwe eigenaar (naar ontwerp van Stefan De Clerk) uitgebreid in 1983 met "identieke kopie die gespiegeld voor het oude gedeelte werd geplaatst" (R. NEVI, o.c.). Altaar en wandtapijt origineel

LONDERZEEL: Machines Verbist (showroom werfmachines) in vroeger IBM-Paviljoen (ligt schuin tegenover Discotheek Carré te Willebroek)

NAMUR (NAMEN): Cultureel Centrum, voormalig Paviljoen van de Voedingsindustrie (Belgische Sectie), circa 1990 de voormalige voorgevel werd ingekapseld in de nieuwe voorbouw

NAMUR: Kabelbaan Citadel van Namen, met inbegrip van stations. De originele capsules (gondeltjes) van de "Téléphérique" voldeden niet meer en werden helaas circa 2000 (op enkele na) verschroot.

OOSTENDE: KRNSO (Koninklijke Roei- en Nautische Sportclub) aan de Spuikom (richting Bredene), voorheen bijgebouw van het UNO-Paviljoen. Volledig in hout opgetrokken constructie.

OTTIGNIES: Voormalig Sacramentskapel Civitas Dei is heden bekend als "Chapelle Saint Pie X" te Ottignies (ingezegend in 1964).

PRAAG (Tsjechië): Voormalig Paviljoen van Tsjechoslovakije, opgesteld in het park van het Praags Jaarbeursterrein. Integraal behouden, polyvalente functie als evenementenhal.

TERNEUZEN (Nederland): Houthandel Jongeneel (gelegen nabij zeesluizencomplex), voormalig Paviljoen van de Elektriciteit (oorspronkelijk grondvlak 120 x 67 meter). TSM (Terneuzense Scheepsbouw Maatschappij) kocht het aan en bouwde het gedeeltelijk weer op (19 m hoog, 55 m breed, 88 m lang). Na het failliet van TSM in 1978: overname door een houthandel. De staalconstructie is origineel en bijzonder interessant.

VILVOORDE: KTA-Vilvoorde, gehuisvest in vroegere tentoonstellingshal "Burgerlijke Bouwkunde" (cfr. de bruggen in metaalvakwerk). Huidig gebouw dateert van circa 1960. Betreft een sterke aanpassing en uitbreiding (verlenging) van het originele gebouw.

WEVELGEM: Sint-Pauluscollege, voorheen Paviljoen van Joegoslavië (architect Richter). Zeer gaaf behouden, hoewel het transparant karakter met interne compartimentering in klaslokalen teloorving.

WILLEBROEK: Discotheek Carré in het vroeger Paviljoen van Côte d'Or (gewijzigde toestand, doch stalen structuur blijft herkenbaar).

ZEMST: DS-Conserven huist heden in het voormalig Paviljoen van Argentinië (licht gewijzigde toestand).

ZONHOVEN: "Melosport" (sportwinkel) in het vroeger station van de kabellift. Gewijzigde toestand maar blijft redelijk goed herkenbaar.

4. ONDERDELEN VAN EXPO 58, VERWERKT IN NIEUW OPGERICHTE GEBOUWEN EN CONSTRUCTIES

AALST: Taverne Dirk Martens op de Markt, voorheen bekend als “SAFIR-Café” in Vrolijk België, destijds uitgebaat door de Aalsterse Brouwerij De Geest.

BERBROEK (HERK-DE-STAD): Handelspand met luifel uit voormalig Congolees Paviljoen (?), Pav. van Banken & Verzekeringen (?), plaatselijk bekend als “het Expopaviljoen”.

DESSEL: Scoutslokalen voor scouts van wijk “ ’t Witgoor”, gebouwd met delen van Expohotel (“Expo Welfare”)

DUISBURG (Duitsland): Expobrug Duits Paviljoen, na de Expotijd overgebracht in de Zoo van Duisburg, heden geplaatst nabij de Universiteit als verbinding (over een drukke autoweg) tussen een stadspark en de universiteitscampus.

HAASRODE: Sint-Albertuscollege met uitbreiding waarbij hergebruik van materiaal uit de Congolese Sectie.

HOBOKEN: Openbare bibliotheek met karakteristiek rond hoekgebouw met bijzondere beglazing en luifel.

HOUTHALEN (HOUTALEN-HELCHTEREN): Euroschool “De Mozaïek”, opgebouwd met materieel van Expo-motels.. Bedreigd met sloop.

LEMBEEK (HALLE): Kantine (van voetbalclub)

LEOPOLDSBURG: Hobbyruimte Douven, opgebouwd met stalen frame, aangekocht door “opa Douven” in 1959.

SINT-TRUIDEN: Toonzaal Garage Baelen (weg Sint-Truiden – Tienen), sinds enige jaren handel in tapijten en vloerbedekkingen.

TERVUREN: Gebouw CAPA, kantoorgebouw en conserveringsruimte Koninklijk Museum Midden Afrika, vroeger in gebruik als logies in “units” voor Congolees expopersoneel.

TIENEN: Sanitairhandel MVS, gelegen langs de weg Sint-Truiden – Tienen. Structuur met betonnen pijlers, beglaasde voorgevel.

TIENEN: Toonzaal Geroni (handel in natuurstenen vloeren en haarden), langs de weg naar Sint-Truiden. Bevat relictten uit exposnackbar Ossegem. Interessant voorbeeld van hergebruik.

TREMELO: Country-club: houten gebouwen, verwaarloosde staat.. Voorheen (in Expoperiode) “Wild Westshow”. Het aanpalende (houten) kerkje, sterk bedreigd met sloop.

VILVOORDE: Park “De 3 Fonteinën” op voormalig terrein “Kamping 58 Vilvordia”, nu “gerenoveerd park”.

5. OVERIGE RELICTEN VAN EXPO 58, IN HET BIJZONDER ELDERS GEÏNTEGREERDE BEELDHOUWWERKEN

ANTWERPEN: Bol (fragment decor van Oostenrijks Paviljoen), opgesteld voor het Bouwcentrum, kruispunt Van Rijswijcklaan en Antwerpse Ring.

BANGKOK (Thailand): Voormalig 724 m lange, 12 m brede en 6 meter hoge viaduct Leopold II-laan, Antwerpselaan, Boudewijnlaan te Brussel (opgetrokken 1956-1957, gedeeltelijk nadien vervangen door stalen noodbrug) overgebracht en heropgebouwd te Bangkok als “Thai Belgian Bridge”).

BOKRIJK (GENK): Toeristisch treintjes “Expo-Express” (oorspronkelijk getrokken door wagens “Mercedes L 139”, doch in de jaren 1980 sterk “gefacelift” en finaal vervangen), heden roesten nog een paar zeer sterk verwaarloosde exemplaren van de “Expotentjes” op een industrieterrein in de omgeving.

BRUSSEL: “Whirling Ear” van Alexander Calder, voorheen een deel van het decor van het Amerikaans Paviljoen, heden opgesteld bovenaan de trappen van de Kunstberg.

EINDHOVEN: “Objet Mathématique” uit Philips-Paviljoen (Poème Electronique), in de tuin faculteit TUE (Technische Universiteit Eindhoven).

NAMUR: Ros Beiaard (beeldhouwer Olivier Strebelle), opgesteld langs de Maas

SINT-LAMBRECHTS-WOLUWE (Brussel Gewest): Skulptuur “Brullende leeuw” (Raymond De Meester), opgesteld in het Maloupark

WASHINGTON: “King & Queen” (Henry Moore), opgesteld in de tuin van Hirschhorn Museum.

ZWARTBERG (GENK): “Beeld met 2 figuren” (Jan Heylen en Luc Claus), opgesteld in de voortuin van het politie-opleidingscentrum PLOT.

ALS AFSLUITER :

Dieselocomotief 5910, voorheen (op de Expo 58) opgesteld aan het “Vervoerspaviljoen”. Onlangs gerestaureerde locomotief, bekend onder nummer 201010 en sporadisch ingezet op het Belgisch spoornet.

6. GETUIGEN VAN DE EXPOSTIJL ARCHITECTUUR EN STEDENBOUW IN VLLANDEREN-BRUSSEL

Een top-tien van de “fifties” architectuur kan slechts gemaakt worden na grondig inzicht, inventarisering (die nog niet bestaat in verband met deze periode) en na wel overwogen afweging. Alvast zeer belangrijk lijken ons volgende tien gebouwen en ensembles als “staalkaart” en “imaginaire top-tien”:

- De terminal en grote vertrekhal van het luchthavengebouw te Zaventem
- De G58-Parking te Brussel (toestand gedeeltelijk gewijzigd)
- De Bank BBL (Marnixlaan) te Brussel van architectuurbureau S.O.M.
- De Modelwijk Heizel, gelegen aan de westelijke kant van voormalige Expoterreinen
- De sociale woonwijk ‘Kiel’ te Antwerpen
- De hoogbouw “Ieder zijn huis” aan de Vermeylenlaan te Evere.

- Het EGW-gebouw aan het Graaf van Vlaanderenplein te Gent (heden Stadsbibliotheek)
- Het “Zeemanshuis” te Antwerpen
- Het Sabenagebouw tegenover het Centraal Station en omgeving Kunstberg te Brussel
- Het hoofd-spoorwegstation van Mechelen, met afbraak bedreigd!

Voor meer informatie, zie ook: www.expo58-dejaview.be, www.expo58.eu, www.brussel-expo58.be, www.erfgoedbrussel.be, www.erfgoedcellen.be.

Lees ook: OKV, jg. 46 (2008), nummer 2 (Themanummer Expo 58)

Bezoek ook allerlei tentoonstellingen over Expo 58: www.anno.expo.be. Een greep uit het aanbod (zie ook onze rubrieken “Oost-Vlaanderen” en “Limburg”):

***“Expo 58 bouwen”

Van 21 juni-14 september 2008, Congres- en Erfgoedcentrum Lamot Mechelen en Cultuurcentrum (Melaan) te Mechelen (dinsdag-zondag 10 tot 17 uur).

***Tussen utopie en realiteit

Van 17 april tot 19 oktober 2008 in het Atomium te Laken, dagelijks 10-18 uur.

***Expokunst op de Kunstberg

Van 9 mei tot 31 augustus 2008, Koninklijke Musea voor Schone kunsten, Regentschapstraat 3 te Brussel (van dinsdag tot zondag 10-17 uur).

***Expostijl

Van 26 februari tot 28 september 2008 in “De Loge”, Kluisstraat 86 Elsene (dinsdag tot zondag 12-18 uur).

***Déjà View

Van 17 april tot 30 september 2008 in het Amerikaans theater op de Heizel te Laken-Brussel

UITVINDINGEN EN UITVINDERS

DE MENSEN ACHTER DE UITVINDING, DIE ONS LEVEN HEBBEN VERANDERD, BLIJVEN AL TE VAAK ILLUSTRERE ONBEKENDEN

Gelukkig zijn er uitzonderingen. Zo is het niet moeilijk om de naam Harvey FIRESTONE te koppelen aan de door hem omstreeks 1903 uitgevonden “moderne” autoband (buitenband). Dit was 15 jaar nadat de Schotse veearts John DUNLOP de pneumatische binnenband op punt had gesteld. De namen van beide uitvinders raakten snel bekend door hun gebruik als merknamen: DUNLOP en FIRESTONE.

Wat was echter de uitvinding van Josephine COCHRAN? Een veel moeilijker vraag, zoveel is duidelijk. Deze huisvrouw, in 1886 en volgende jaren geconfronteerd met onervaren keukenhelpers die regelmatig stukken kostbaar servies lieten vallen, ontwierp met een bevriend ingenieur een vaatkast met intern pompmechanisme, sproeiers en zeepreservoirs die vanuit verschillende richtingen de vaat besproeiden met heet water en daarna met warme lucht. Ze prees haar uitvinding aan bij grote restaurants in 1893: het prototype van de moderne vaatwasmachine was geboren. Ze werd er rijker van maar haar naam bleef relatief onbekend.

Wat vond Robert ADLER uit? De magnetron? Verkeerd, het was de uitvinder van de moderne afstandsbediening (“Space Command”, 1956), bedacht (toen al!) om irritante TV-reclames uit te schakelen via het zappen of het uitzetten van de klank.

Sommige uitvinders hebben iets tragisch over zich. Ik denk hierbij aan Margaret E. KNIGHT. Afkomstig uit een zeer arme arbeidersfamilie, ze werkte in een werkplaats voor het maken van papieren zakken. Ze beschikte over een sterk observatievermogen en visueel geheugen. Zij realiseerde zich dat de zakken nuttiger zouden worden indien ze voorzien waren van een vlakke bodem, een platte onderkant. KNIGHT zette haar ideeën door en bedacht omstreeks 1870 de werkingsprincipes van diverse machines die papier konden snijden en lijmen in de gewenste vorm. KNIGHT had op het eind van haar leven vele tientallen uitvindingen en meer dan 20 patenten op haar naam. Maar door haar slecht geformuleerde en vaak te laat ingediende patentaanvragen gingen anderen vaak met de pluimen (en de

opbrengsten!) lopen, die eigenlijk aan haar toekwamen. Waar hebben we dat verhaal nog gehoord? (P.V., vrij naar gegeven in De Morgen, 25/02/2008, p. 12).

EEN VOORBEELDIGE GESCHIEDENIS VAN DE INFORMATICA

Het aantal degelijke en leesbare (vulgariserend wetenschappelijke) overzichten over de geschiedenis van een belangrijke uitvinding als de computer en zijn voorlopers zijn schaars. Een revelatie was de lectuur van volgend boekje, verkrijgbaar onder meer in de bookshop van het CNAM (Conservatoire National des Arts et des Métiers) :

DENOYELLE Philippe, GEYNET Maurice, JACOB Michel, PAIN Jacques e.a., Des objets qui racontent l'histoire. L'Informatique. Lyon, (EMCC) 2004.

Het handige boekje illustreert de geschiedenis van de informatica aan de hand van concrete toestellen uit de verzameling van ACONIT (Association pour un conservatoire de l'informatique et de la télématique). Adres van de vereniging: 12, rue Joseph Rey, 38000 Grenoble. Tel.: 0033/4.76.48.43.60. <ISBN nummer van de publicatie: 2-908291-55-X> Meer informatie ook op: www.aconit.org (P.V.)

ONDER DE LEESLAMP

BIBLIOGRAFIE INDUSTRIEEL EN WETENSCHAPPELIJK ERFGOED IN BELGIË, VOORJAAR 2008: EEN SELECTIE

Een selectie van bijdragen (boeken en tijdschriftartikels) over industrieel en wetenschappelijk erfgoed in België. Ook een beperkt aantal werken uit het buitenland, die voor Vlaanderen / Brussel / België interessant kunnen zijn, worden opgenomen. De meeste bijdragen zijn recent, maar er worden ook een aantal oudere, nog niet eerder vermelde titels opgenomen. De eventuele commentaren bij de referenties staan in cursief. We verwijzen ook nog eens naar de 15 afleveringen van onze bibliografie “Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed 1991-2006”, gepubliceerd in TIC (Tijdschrift Industriële Cultuur), ondertussen digitaal ontsloten, aangevuld en raadpleegbaar via website www.viat.be. Suggesties voor verdere aanvullingen op

deze rubriek zijn uiteraard steeds welkom. U kan uw suggesties kwijt via E-mail. Stuur uw informatie door naar paiviaene@hotmail.com.

Aha! Planeet Aarde. Wetenstappen in Leuven. Wandel je wijzer langs achttien borden met verrassende vragen en antwoorden over wetenschap. Cahier Planeet Aarde van maart tot december 2008. Leuven (Toerisme Leuven en K.U.Leuven) 2008.

A la rencontre de "Het Vervolg"... In: Les Nouvelles du Bois du Cazier, nr. 16, mars-mai 2008, p. 6.

ANNEMANS Jan, DAUWE Jozef, DEMEY Anthony, DEDROOG Jan, Scheepswerven Baasrode. Van botter tot eurotanker. Facetten van de binnenvaart. Gent, (Provinciebestuur Oost-Vlaanderen) 2008.

ART Jan, DE NIL Bart, JACOBS Marc, e.a., Gezocht: het verhaal van Jan Modaal. Acta Colloquium Arbeid en Cultuur 1800-2000. Gent, 2 december 2005. Gent, (AMSAB) 2008 (<http://www.amsab.be/am2/nieu/3jaargnr.2.htm> / www.amsab.be)

AMEYE Thomas, Gejaagd door de wind. 110 jaar strandzeilen in De Panne (1898-2008). In: Sportimonium 2007, nr. 3-4, p. 50-66. (zie : www.sportimonium.be)

BAECK Mario, Roelandtsmuseum in Hemiksem. Een uniek tegelmuseum. In: OKV Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, jg. 46, 2008, nr. 1, p. 14-17.

BAECK Mario, Schoonheid uit klei en cement. Vloer- en wandtegels in de Provincie Antwerpen. Antwerpen, (Provincie Antwerpen, Dienst Erfgoed) 2007.

BECUWE Frank, Bouwhistorie van de Kruiskalsijdemolen in Leke. In: Molenecho's, jg. 26, 2008, nr. 1, p.24-36.

BOWERS Brian, Lenghtening the day: a history of lighting technology. Oxford, (University Press) 1998. (ISBN 0-19-856548-8)

CALLAERT Gonda, De Dumontlaan in De Panne (beschermd). In: M&L, jg. 27, nr. 1, Binnenkrant p. 12-16.

DAMBRUYNE Johan, Inventaris van het archief van de N.V. Boelwerf Vlaanderen en rechtsvoorgangers met inbegrip van het archief van Jozef Dauwe als curator van de failliete N.V. Boelwerf Vlaanderen 1868-2005. Beveren, (Algemeen Rijksarchief) 2008.

DE HERDT René, De Camellia herontdekt! De camelia of de aristocratische roos. De eerste industriële plant van Gent (...). In: TIC, jg. 25 (2008, 1str trimester), deel 101, p. 36-37.

DEMEY Thierry, Un canal dans Bruxelles. Bassin de vie et d'emploi. Brussel, (Badeaux) 2008 <Guide Badeaux / Histoire – Patrimoine>.

DENEFF Roger, PAESMANS Greta, e.a., Het BLOSO-Domein in Hofstade, een uniek recreatiedomein uit het Interbellum. In: M&L, jg. 27, nr. 1, p. 40-61.

DENEWET Lieven, Exemplarisch voorbeeld van toeristische ontsluiting. De actieve museumsite van de Steenmeulen in Terdegheem. In: Molenecho's, jg. 26, 2008, nr. 1, p.23.

DENOYELLE Philippe, GEYNET Maurice, JACOB Michel, PAIN Jacques e.a., Des objets qui racontent l'histoire. L'Informatique. Lyon, (EMCC) 2004. <ISBN 2-908291-55-X, zie: www.aconit.org>

DE PALMAERT Albéric, La fabuleuse aventure des débuts de l'aviation. Rennes, (Edition Ouest-France) 2007. ISBN: 978-2-7373-3826-7.

DERDE Willem, LANGEN Iris, Het industrieel erfgoed in Ronse. In : Land in zicht, 2007 (jg. 76), nr. 2, p. 16-21.

DHANENS Piet, Een eeuw luchtvaart boven Gent. Deel I: 1908-1939. Erembodegem, (Flying Pencil) 2008

D'HONDT Jan, STEELANDT Katrien, Zwankendamme vroeger en nu. <DVD met bijhorend tekstboekje>. Brugge, (Erfgoedcel Brugge / Musea Brugge) 2007.

Groeves met een ijzersterk verhaal: de ijzerzandsteengroeves van het Hageland. S.I., (Regionaal Landschap Noord-Hageland) 2007 (tekstboek met CD-rom).

HERDERICH Murielle, *De glace et de verre. Deux siècles de verre plat franco-belge 1820-2020*. Fourmies, (Ecomusée de l'Avesnois) 2008. ISBN-nummer: 2.904 857-20-6. Meer informatie: Ecomusée de l'Avesnois, place Maria Blondeau, 59612 Fourmies. Tel.: 0033.3.27.60.88.92. Webstek: www.ecomusee-avesnois.fr

HEYLEN Philip, VAN CAMPENHOUT Ludo, VERVOORT Robert, JOOS Erwin, JALON Rita, *Antwerpen=Amerika / Red Star Line, een nieuwe toekomst tegemoet*. Antwerpen, (MAS) 2008.

JONCKHEERE Evelien, *Gentse Variététheaters van 1880 tot 1914*. In: TIC, jg. 25 (2008, 1str trimester), deel 101, p. 3-29.

KEUTGENS Eric, SMITS Charles, WELTER Herman, *De collectie van het Vlaams Tram- en Autobusmuseum*. Antwerpen, (Vlatam) 2007.

LENOIR Mathieu, TOLLENEER Jan, LAPORTE Willy, *100 jaar opleiding Lichamelijke Opvoeding en bewegingswetenschappen aan de Universiteit Gent*. Gent, (Academia Press) 2007.

LENSSENS Nadine (red.), DEBBAUT Ronny, NOTTEBOOM Hugo, e.a., *De Lieve, tscoenste juweel dat de stede heeft*. Gent, (De Gentsche Lieve / Provincie Oost-Vlaanderen) 2008.

LESAGE Annick, *Expo '58. Het wonderlijke feest van de fifties*. Antwerpen, (Standaard Uitgeverij) 2008.

LINTERS Adriaan, *De vlasvallei*. In: *Erfgoed van Industrie en Techniek*, 17de jg. nr. 1, maart 2008, p. 15-30.

LINTERS Adriaan, *De geur van welstand. Vlas roten – tussen wetenschap, techniek en milieuhygiëne*. In: *Erfgoed van Industrie en Techniek*, 17de jg. nr. 1, maart 2008, p. 42-54.

LINTERS Adriaan, *Interview met Beert Dewilde. Het Nationaal Vlasmuseum in Kortrijk*. In: *Erfgoed van Industrie en Techniek*, 17de jg. nr. 1, maart 2008, p. 60-66.

LINTERS Adriaan, *Algemene Vlasbibliografie*. In: *Erfgoed van Industrie en Techniek*, 17de jg. nr. 1, maart 2008, p. 80.

MATULA Lucie, *Behoud en herwaardering van vlaserfgoed in Europa*. In: *Erfgoed van Industrie en Techniek*, 17de jg. nr. 1, mrt 2008, p. 3-14.

MAES Marie-Christine, Marcellin Jobard (1792-1861) een visionair met humanitaire ambitie. In: *Magazine van het Federaal Wetenschapsbeleid*, nr. 20 (2008). <*Jobard was de 1ste directeur van het "Musée de l'Industrie". De auteur stelt op het eind van het kapittel "Waar is het Musée de l'Industrie gebleven ?" voor een colloquium op touw te zetten in 2011 n.a.v. de 150ste verjaardag van het overlijden van Jean-Baptiste Ambroise Marcellin Jobard (1792-1861), zie ook: www.belspo.be / www.scienceconnection.be*>.

MARINUS V., ROOSENS L., *Wetenschappelijke instrumenten in het Lieven Gevaertarchief*. Mortsel, (Lieven Gevaertarchief - N.V. Agfa-Gevaert) 2003. <Adres van het Lieven Gevaertarchief : Deurnestraat 165-167, 2640 Mortsel. Tel.: 03/444.55.96>.

MARTENS Erik, PAS Johan, e.a., *Expotopia. Les Expos belges – De Belgische Expo's – The Belgian World Fairs*. Brussel, (Koninklijk Filmarchief / Atomium 1958-2008) 2008. <Boek met DVD in de reeks "Filmarchief DVD's">.

Microscopie als hobby. Antwerpen, (Koninklijk Antwerps Genootschap voor Microscopie) 2007 (4de uitgave) <diverse auteurs, kagm@microscopie.be>

NAUWELAERTS Mandy (Coörd.), VERVOORT Robert, CAESTECKER Frank, e.a., *Red Star Line. People on the Move*. Antwerpen, Schoten & Antwerpen (BAI & Stad Antwerpen) 2008. ISBN: 9789085864332.

NEVI Rudolph, *Expo 58. Nostalgie in 400 foto's*. Leuven, (Rudolph Nevi & Uitgeverij Van Halewyck) 2008. (ISBN-nummer: 978 90 5617 851 2)

Nooit genoeg. Over verzamelen & verzamelaars. 50 portretten van verzamelaars en hun verzameling. Tielt - Brugge, (Lannoo & Tapis plein) 2008. <zie ook: www.nooitgenoeg.be>

SCHEERLINCK Karl, WEVER Peter, LUCAS Robert, *Affiches 58*. Brussel, (Plaizier) 2008.

SOENS Luc, De vlaszwengelwindmolen "Preetjes molen". In: Erfgoed van Industrie en Techniek, 17de jg. nr. 1, maart 2008, p. 55-59.

SPIES Britta, STENKAMP Hermann Josef, Das Arneiterhaus : Textilmuseum in Bocholt. Essen, (Klartext) 2006.

STREITZ Philip, De 12-voetsjol. In: Ruimschoots, jg. 8, 2008, nr. 2, p.25-26.

TRUYMAN Monique, Van " 't Dokske" naar "De Zaat van Maes". In: Ruimschoots, jg. 8, 2008, nr. 2, p. 5-8.

VANDERMARLIERE Guido, De oude hommelkeete – de oude hopast. In: Land in Zicht, 2008 (jg. 77), nr. 1, (Katern "Agrarisch erfgoed").

VAN LANCKER Cédric, Negentig jaar hamerslaggedreun te Baasrode. Scheepsbouwrijverheid te Baasrode 1894-1986.. Licentiaatsverhandeling Universiteit Gent, Lic. Geschiedenis, Promotor Prof. Eric Vanhoute, Academiejaar 2001-2002. (Raadpleegbaar via http://www.ethesis.net/baasrode/baasrode_inhoud.htm).

VANPEE Dominique, Technology Assessment (TA) op (wetenschappelijk) en technologisch aspectenonderzoek : tussen 'wordt verwacht' en 'te laat' ? In: SIWE-Magazine nr. 32 (2008), p. 13-23.

VERNIMME Valerie, CARLIER Beatrice, Het nieuwe Hertboommolenmuseum te O.L.Vr.-Lombeek. In: Molenecho's, jg. 26, 2008, nr. 1, p.18-22.

VIAENE Patrick, Vooruitgangsgeloof ! Industrie en wetenschap in de periode 1950-1970. In: SIWE-Magazine nr. 32 (2008), p. 2-13.

VIAENE Patrick, Visie over collectiebeleid technologisch en wetenschappelijk erfgoed in Vlaanderen. In: SIWE-Magazine nr. 32 (2008), p. 24-32.

WAUTIER Kristel, SEGERS Danny, Oog & Blik. Een andere kijk op gezichtsbedrog en het werk van kunstschilder Jos de Mey. Gent, (Museum voor Geschiedenis van de Wetenschappen) 2008.

WELGEMOED Frank, Website bespreking "God gaf ons geen linnen, maar vlas om te spinnen". In: Erfgoed van Industrie en Techniek, 17de jg. nr. 1, maart 2008, p. 67-72.

WYMEERSCH, Tachtig jaar Duitse "Arbeiderfotografen" wat en wie? In: Brood en rozen, 2008, nr. 1, p. 49-62.<Zie ook : www.arbeiderfotografie.com>

BOEKBESPREKINGEN

DAMBRUYNE Johan, Inventaris van het archief van de N.V. Boelwerf Vlaanderen en rechtsvoorgangers met inbegrip van het archief van Jozef Dauwe als curator van de failliete N.V. Boelwerf Vlaanderen 1868-2005. Beveren, (Algemeen Rijksarchief, publicatie 4650) 2008.

Het Boelwerfarchief vormt één van de parels van het cultureel erfgoed van het Waasland. Het nooit eerder ontsloten archief bevat de getuigenis van één der grootste en bekendste bedrijven die de Waaslandregio heeft voortgebracht. Gedurende haar 165 jarig bestaan (van 1829 tot 2004) bracht de scheepswerf economische welvaart in Temse en omliggende gemeenten. De historische en sociale waarde van deze archieven is van bovenlokaal belang.

Het volledig geïnventariseerd bedrijfs- en curateel archief (met inbegrip dus van het archief van curator Jozef DAUWE) maakt het nu mogelijk nieuw onderzoek te gaan verrichten. Bij de opmaak van de inventaris werd ervoor gezorgd conform te zijn met de ISAD(G)-standaard van de I.A. (Internationale Archiefraad). Het boek werd voorgesteld tijdens een academische zitting op 19 maart jl. in het Administratief Centrum De Zaat te Temse. Bestelling van het boek (prijs: 15 EUR) is mogelijk via publicaties@arch.be of op telefoonnummer 02/548.38.16

Piet DHANENS, Een eeuw luchtvaart boven Gent. Deel I: 1908-1939. Erembodegem, (Flying Pencil) 2008

Dit boek hebben wij nog niet ingekeken want het verschijnt pas op 23 mei aanstaande. De aankondigingfolder leek ons echter zeer boeiend en veelbelovend, zodat wij u het boek (uiterst kort) voorstellen.

De eerste luchtvaartexperimenten met Montgolfières of “gasbollen” dateren van 1783 en hadden meteen veel succes bij de bovenlaag van de Gentse burgerij. In 1908 klom de Franse luchtvaartpionier Maurice FARMAN met zijn toestel boven de stad Gent: een primeur in België. Ook de eerste Belgische luchtvaartdode viel in Gent: Daniël KINET crashte in 1910 aan de Singel in de Gentse haven. Tekenend voor de tijd waren de luchtacrobatieën van Charles PEGOUD als apotheose van de Gentse Wereldtentoonstelling 1913. Zeer bekend is (na talrijke publicaties) intussen het spectaculair en tragisch verhaal van de neerstortende zeppelin te Sint-Amandsberg in 1915. De Duitse bezetter gebruikte tijdens WO 1 de eerste vliegvelden in Gent en omgeving als uitvalsbases voor de eerste strategische luchtbombardementen. Het boek sluit af met een uitgebreid hoofdstuk over de sport-en zweefvliegerij te Sint-Denijs-Westrem, de megalomane plannen voor een (nooit gebouwd) watervliegveld van 480 hectaren groot en tenslotte de mobilisatie van 1939 onder de titel “piloten zonder vliegtuig”.

Deel II (1940-2008) verschijnt eind 2008. Alle verdere informatie, ook vroege luchtvaartfilmpjes, te zien op volgende webstek: www.flyingpencil.be / 053/41.07.03 / flyingpencil@telenet.be (P.V.)

HOE LID WORDEN VAN SIWE vzw?

Door uw bijdrage te storten op rekening 001-3088106-90 van SIWE vzw

Stapelhuisstraat 15 3000 LEUVEN

IBAN : BE 34 00 13 0881 0690 – BIC : GEBABEBB

Prijs jaarlijks lidmaatschap :

BELGIË

Sympatiserend lid : 18 €

Vereniging : 30 €

Steunend lid, bedrijf : 35 €

BUITENLAND

Sympatiserend lid : 25 €

Vereniging : 35 €

Steunend lid, bedrijf : 35 €

SIWE vzw is aangesloten bij

CONTACTCENTRUM
VOOR
ERFGOEDVERENIGINGEN

Met de steun van de Vlaamse Gemeenschap en

leuven
Ervenood,
springkruis

REMY

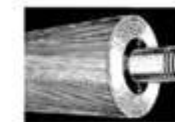

COMPUTING

VAN ORSHOVEN

N.V. Domein Ternesse S.A.

Ateliers BONTE

BC 1680
P.B. - P.P.
België-Belgique

Atgittiekantoor: BIERBEEK
Erkenningsnr.: P209286

Atzender: SIWE v.z.w.
Stapelhuisstraat 15
3000 LEUVEN